

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra bohemistiky

Pasivní znalost slovenštiny u studentů bohemistiky na UP

Passive knowledge of Slovak language by students of Czech studies at UP

Bakalářská diplomová práce

Michal Čermák

Česká filologie se zaměřením na editorskou práci ve sdělovacích prostředcích

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Bláha, Ph.D.

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 8. 4. 2013

Podpis: .....

Děkuji PhDr. Ondřeji Bláhovi PhD., za vedení této práce, za cenné rady a za čas, který mi věnoval. Také děkuji všem respondentům, bez kterých by tato práce nebyla realizovatelná.

Obsah

Úvod.....	6
1. Československé jazykové vztahy.....	7
1.1 Postavení češtiny a slovenštiny před vznikem ČSR.....	7
1.2 Jazyková situace v letech 1918–1992.....	7
1.3 Jazykové kontaktné jevy.....	9
1.4 Jazykové a kulturní vztahy po rozdělení ČSFR.....	10
1.5 Diglosie, bilingvismus, pasivní bilingvismus.....	11
1.6 Bohemismy ve slovenštině.....	12
1.7 Slovakismy v češtině	14
2. Průzkum pasivní znalosti slovenštiny u studentů bohemistiky na UP.....	16
2.1 Přípravné práce.....	17
2.2 Průvodní dotazník.....	17
2.3 Zvolení podkladů.....	19
2.4 Struktura dotazníku.....	20
2.5 Grafy.....	20
2.6 Analýza I. části.....	20
2.7 Shrnutí I. části.....	36
2.8 Analýza II. části.....	37
2.9 Shrnutí II. části.....	45
2.10 Analýza III. části.....	46
2.11 Shrnutí III. části.....	55
2.12 Celkové shrnutí výsledků.....	56

Závěr.....	57
Anotace.....	60
Seznam použité literatury.....	62
Přílohy.....	64

Úvod

Téma pro svou bakalářskou práci jsem si zvolil na základě velmi kladného vztahu ke slovenštině a Slovensku obecně. Jedním z dalších hlavních faktorů pro výběr tohoto tématu bylo také zjištění, na jaké úrovni ovládá (pasivně) slovenštinu generace narozená těsně před nebo už po rozdělení Československa. V České republice stále žije více než 147 000 obyvatel hlásících se ke slovenské národnosti, z čehož vyplývá, že je to nejpočetnější skupina cizinců žijících na území ČR.¹ Mnoho Čechů má své příbuzné na Slovensku a často tuto zemi navštěvuje.

Češtinu a slovenštinu pojí velmi úzký vztah. Více než sedmdesátiletá společná historie Československa znamenala, že tyto jazyky se vzájemně prolínaly, a umožnily tak bezproblémovou komunikaci Čechů a Slováků. Tento jev však po rozpadu společného státu začíná slábnout. Zřetelně to lze pozorovat u mladší generace, která slovenštině přestává rozumět.²

Cílem práce je analyzovat a vyhodnotit průzkum, který byl proveden formou dotazníku mezi studenty bohemistiky na Univerzitě Palackého v Olomouci a vyvodit z něj závěry obecnějšího charakteru.

Práce je rozdělená na dvě části. První část je částí teoretickou. Věnuje se např. vzájemným vztahům českého a slovenského jazyka, míře přebírání výrazů z jednoho jazyka do druhého a česko-slovenským kontaktním jevům. Také jsou vysvětleny pojmy jako diglosie, bilingvismus, pasivní bilingvismus. V druhé, stěžejní části, je představen a vyhodnocen dotazník, který byl sestaven na základě excerptu slovenského deníku SME a slovensko-českého slovníku. Průzkum byl prováděn za účelem sondy do vědomostí respondentů. Jsem si vědom toho, že každé dotazníkové šetření vede k určitému zjednodušení, uvedené výsledky však mohou posloužit dalším účelům zkoumání. Naznačuje také různá specifika, která jsou platná pro studenty bohemistiky Univerzity Palackého, jako je například jejich krajová příslušnost. Dále bylo zjišťováno, jaký vztah mají respondenti ke Slovensku, příp. jakým způsobem tento vztah navazují.

Nedílnou součástí bakalářské práce jsou přílohy: nevyplněný dotazník a ukázka vyplněného dotazníku.

---

¹ Sčítání lidu v ČR z roku 2011.

² Např. publikace: NÁBĚLKOVÁ, M.: *Slovenčina a čeština v kontakte. Pokračovanie príbehu*. Veda, Bratislava - Praha 2008. ISBN 978-80-224-1060-1

1. Česko-slovenské jazykové vztahy

Čeština i slovenština patří mezi západoslovanské jazyky. Jsou však spolu spojeny mnohem více než kterékoliv jiné slovanské jazyky. Mezi 500 nejfrekventovanějšími lexémy v obou jazycích je jich 46 % zcela shodných, 30,8 % částečně shodných a pouze 23,2 % úplně odlišných. (Musilová, Dobrotová, 2012, s. 40) Více než sedm dekad koexistovaly tyto dva jazyky vedle sebe jako rovnocenné varianty. „Slovenština a čeština byly tzv. jazykovým zákonem z 29. 2. 1920 vyhlášeny za úřední jazyky na celém území ČSR, čímž byl položen základ jazykového dualismu, který trval po celou dobu existence Československa; zajímavostí je, že na Slovensku byl česko-slovenský dualismus formálně zrušen jazykovým zákonem z roku 1996.“ (Čapka, 200, s. 12)

1.1 Postavení češtiny a slovenštiny před vznikem ČSR

Před rokem 1918 se oba jazyky vyvíjely v odlišných jazykově politických podmínkách národnostně smíšeného Rakouska-Uherska. České země spadaly pod rakouskou část, dnešní slovenské území pod Uhry. (Musilová, Dobrotová, 2012, s. 36) „I když v Rakousku byla oficiálním jazykem němčina, mohla se čeština vedle ní rozvíjet bez větších omezení: vycházely české knihy a čeština byla také v Čechách a na Moravě jazykem vyučovacím na všech stupních škol. Naproti tomu slovenština byla v severním Uhersku realizována především v mluvené podobě, v rámci soukromé komunikace: oficiálním jazykem byla maďarština a latina.“ (Musilová, Dobrotová, 2012, s. 36) Vzhledem k těmto skutečnostem se při vytvoření nového státu nacházely tyto jazyky v odlišných výchozích pozicích.

1.2 Jazyková situace v letech 1918–1992

Jak tomu bývá při každém vzniku nového státu, tak i Československo zažívalo v počátcích krušné časy. Mezi Českem a Slovenskem byly značné rozdíly; kulturní oblast nevyjímaje. I proto došlo ve 20. letech 20. století k odchodu značného množství českých úředníků a učitelů na Slovensko. Většina Slováků to přijímala jako výraznou pomoc. Docházelo tak k prolínání obou jazyků a posilovalo se vzájemné porozumění. Zejména z češtiny do slovenštiny začaly pronikat mnohá slova, výrazy i odborné termíny. Zpočátku také na slovenské divadelní scéně bylo k vidění více her v češtině, nežli ve slovenštině. (Čapka, 2000, s. 15) „Jak u Slováků, tak i u Čechů

působících na Slovensku, se zachovávalo povědomí o vzájemné odlišnosti, a to přes blízkou příbuznost obou jazyků. Ostatně mnoho Čechů, kteří nastoupili do různých funkcí na Slovensku, osvojilo si postupem doby slovenštinu a začalo ji užívat ve styku se svými slovenskými spolupracovníky a žáky.“ (Jelínek: 1998, s. 34) I přes právní rovnost obou jazyků, panovala v česko-slovenském jazykovém poměru jistá nerovnováha ve prospěch češtiny. „Bylo to způsobeno jednak tím, že centrum (hlavní město) nového státu leželo na českém etnickém území, a kromě toho český živel byl početně silnější a čeština měla již vypracovanou odbornou terminologii.“ (Rychlík: 2012, s. 92-93) Samozřejmě to bylo ovlivněno i historickým vývojem obou jazyků. (viz kap. 1.1) Během dvacetiletého období (1918-1938) byla jazyková politika založená na koncepci čechoslovakismu – koncepci jednotného československého národa a jazyka se dvěma variantami. V letech druhé světové války došlo k přerušení přímého kontaktu češtiny se slovenštinou. (Musilová, Dobrotová, 2012, s. 38)

Mezinárodní smlouvy „v jazyce československém“ byly psány vždy v češtině. První mezinárodní smlouva ve slovenštině se objevila až na podzim roku 1938. (Rychlík, 2012, s. 94) Zajímavé je také postavení dětí českých úředníků, kteří odešli na Slovensko ve 20. letech. „Dá se předpokládat, že při neexistenci českých škol by se děti českých úředníků na Slovensku postupně zcela slovakizovaly. K tomu ovšem nedošlo pro jejich nucený odchod ze Slovenska v roce 1939.“ (Rychlík, 2012, s. 95)

Ve 30. a 40. letech probíhalo na Slovensku značné puristické úsilí vůči bohemismům. Především po zřízení Slovenského štátu byl tento boj jedním z hlavních úkolů kultury spisovné slovenštiny. Jazykový purismus je nesporným projevem nacionalismu. Jde o prokázání čistoty národního spisovného jazyka, jež má pro národ funkci reprezentativní. „Eliminováním výpůjček z cizích jazyků a také prostředků vzniklých pod cizím vlivem se předstírá, že purifikovaný jazyk je plně soběstačný.“ (Jelínek, 1998, s. 37)

Po 2. světové válce se intenzita nepřímých kontaktů mezi oběma jazyky prohlubovala zejména díky technickému pokroku v oblasti masmédií. Dvojazyčné vysílání programově podporovalo perceptivní bilingvismus Čechů a Slováků. Dvojazyčnost se uplatňovala v zábavných, sportovních i publicistických pořadech, ve kterých se střídali čeští a slovenští moderátoři. Dalším zdrojem kontaktů bylo vzájemné přebírání divadelních her, filmů a televizních relací. (Musilová, Dobrotová, 2012, s. 38)

V 50. a 60. letech byla situace opačná než v letech třicátých a čtyřicátých. Vlivem autoritativního komunistického režimu nastalo umělé, násilné přibližování češtiny

a slovenštiny. „Úplné vyváženosti mezi češtinou a slovenštinou ve státní a veřejné správě bylo dosaženo až po roce 1945, resp. po vzniku federace v roce 1968.“ (Rychlík, 2012, s. 96)

V 70. letech se politické zasahování projevovalo ve skryté formě, zvláště na území Slovenska. „Například politici nezakazovali slovenským jazykovedcom skúmať vzťah slovenčiny a češtiny, ale výsledky tohto výskumu mohli byť publikované len v odborných časopisoch, ich popularizácia v širšej verejnosti bola sťažená. V praktickej činnosti zameranej na jazykovú kultúru sa celé roky nsmelo povedať, že istý výraz nie je slovenský, ale český. Pôsobil tu strach z možného obvinenia z tzv. slovenského nacionalizmu.“ (Buzássyová, 1995, s. 165)

Navzdory všemožným překážkám se lingvistům podařilo dosáhnout obdivuhodných výsledků. Zejména při charakteristice jazykové situace v ČSFR, poznání specifčnosti česko-slovenské dvojjazyčnosti ve srovnání s klasickým bilingvismem. Nespornou výhodou česko-slovenské dvojjazyčnosti je, že každý účastník komunikace se vyjadřuje svým jazykem, přičemž si navzájem rozumějí. (Buzássyová, 1995, s. 165-166)

1.3 Kontaktné jazykové jevy

„Kontaktné jazykové jevy jsou výsledkem interference jazykových systémů, které se vyvíjejí v přirozeném kontaktu. Lze je charakterizovat jako jistou konfiguraci jazykových a mimojazykových činitelů.“ (Musilová, Sokolová, 2004, s. 133) Patří mezi ně jazyková struktura, národně reprezentativní funkce, stylistická funkce, kulturně-historický faktor a faktor psychologický. V případě česko-slovenského kontaktu lze chápat kontaktné jevy jako nadřazený pojem, který zahrnuje i jevy nemající status kontaktného synonyma, kontaktné varianty, kontaktná synonyma a česká citátová slova obsažená ve slovenském textu. (Buzássyová, 1995, s. 167) Kontaktné varianty mají ve vývoji i ve fungování slovenštiny v komunikaci negativní i pozitivní aspekty. „Negativnou stránkou je stieranie hraníc medzi dvoma blízkými jazykmi, v dôsledku pôsobenia češtiny (ako jazyka v silnejšom postavení) vytlačanie pôvodných domácich (slovenských) gramatických väzieb, lexém, frazém apod. „agresívnejšími“ inovačnými kontaktnými prostriedkami. Na druhej strane je pozitívne, že kontaktné varianty prispievajú k sémantickej a štylistickej diferenciacii a sú schopné splňať aj niektoré komunikačno-pragmatické funkcie.“ (Buzássyová, 1995, s. 169) Kontaktné jevy mohou být interlingvální – mezi spisovnými jazyky, a intraligvální – mezi útvary jednoho národního jazyka. (Jedlička, 1974, s. 86-87) Historický vývoj obou jazyků i společenský vývoj v době

společného státu vytvořil předpoklady k tomu, aby vzniklo více kontaktních jevů ve slovenštině.

Jevem, který nepatří mezi kontaktní varianty a kontaktní synonyma, ale bezpochyby je důsledkem kontaktu slovenštiny a češtiny, je citátové používání českých výrazů, vět atd. ve slovenských textech a naopak slovenských slovních spojení v českých komunikátech. V období společného státu se tento jev vyskytoval spíše sporadicky. Zvýšená frekvence se projevila po pádu komunismu, tedy po roce 1989. Stal se charakteristickým zejména v oblasti publicistiky. Svědčí o schopnosti komunikátora i příjemce komunikátu přepínat z jednoho jazyka do druhého. Jde o citátové používání výrazů v různých funkcích a významech: ironie, zvýšení expresivity, uvádění známých výroků politiků apod. (Buzássyová, 1995, s. 179)

1.4 Jazykové a kulturní vztahy po roce 1993

Podle dobového tisku byl názor na rozdělení federace značně rozpačitý. Na podzim roku 1993 tuto skutečnost hodnotilo pozitivně pouze 40 % Čechů a 30 % Slováků. (Musilová, Dobrotová, 2012, s. 42) Kontakt češtiny a slovenštiny po roce 1993 však nepochybně nezaniká. Situace se ovšem značně změnila. Kultury obou států, které se více než 70 let vzájemně proplétaly, vyrovnávaly, podněcovaly, obohacovaly, což bylo oběma stranám prospěšné, se začali vzdalovat. Mírně se začíná projevovat i bariéra jazyková. V České republice například vzniká pocit, že je potřebné dabovat některé slovenské pořady do češtiny, naproti tomu na slovenských televizních stanicích je možné shlédnout velké množství seriálů, filmů apod. v češtině. (Ondrejovič, 2005, s. 246) Ovšem i na Slovensku se projevilo jazykové vzdalování. Je spojeno se vznikem *Zákona o státním jazyku Slovenské republiky* v roce 1995, podle něhož musí být dabována či opatřena titulky veškerá převzatá umělecká tvorba (tedy i česká) – zejména ta, která je určená dětem do 12 let. „Do r. 1993 bylo pro Čechy a Slováky pasivní porozumění „druhému“ jazyku samozřejmostí vypěstovanou každodenním kontaktem s dvojjazyčným prostředím, programově podporovaným masmédií a také školními osnovami. Politické rozhodnutí rozdělit ČSFR na dva samostatné státy však posílilo divergentní vývoj dvou geneticky nejbližších slovanských jazyků.“ (Musilová, 2003, s. 223) Na českých vysokých školách studuje více než 20 000 slovenských studentů, naopak počty českých studentů na Slovensku se pohybují v řádu stovek. Tento fakt samozřejmě může ovlivňovat úroveň a prestiž českých a slovenských vysokých škol, ovšem tato diskuze není mým zájmem. Spíše bych chtěl poukázat na možnost, že Češi mají se slovenštinou větší problémy, než

mají Slováci s češtinou. Podle statistické analýzy z roku 1998 bylo zjištěno, že: „mladí Slováci (15-25 let) vykazují o 17 % vyšší úroveň pasivního bilingvismu ve vztahu k češtině než Češi ke slovenštině.“ (Musilová, 1995, s. 95-96) I nyní má čeština na Slovensku privilegované postavení „všeobecně srozumitelného jazyka“. Také k tomu přispívá odlišná distribuce českého tisku na Slovensku a slovenského v Česku. Zatímco na Slovensku jsou běžně k dostání české noviny, v ČR slovenská periodika takřka nenalezneme. Vřelý vztah panuje mezi Čechy a Slováky v kulturní a sportovní oblasti. To platí především pro starší a střední generaci. U mladší generace má vliv na kontakt s druhým jazykem zejména populární hudba. „Dnešní generace už opětně vnímají Slovensko jako zemi cizí, začínají se projevovat i jazykové bariéry navzdory faktu blízkosti, porozumění mluvené slovenštině, slovenským textům se zhoršuje i přes to, že obyvatelstvo je zčásti promíšeno. Styk se Slovenskem se stále více stává standardním stykem s cizí zemí.“ (Linhartová, 1998, s. 110) Česko-slovenské vztahy prošly různými etapami vývoje a vzhledem k přirozené jazykové i kulturní blízkosti není příliš pravděpodobné, že by došlo k takovému odcizení, které by vedlo k zásadnímu narušení vzájemné komunikace.

1.5 Diglosie, bilingvismus, pasivní bilingvismus

Jako první použil termín *diglosie* Ch. A. Ferguson (1959). Označoval tak situaci, při níž „užívají někteří mluvčí v závislosti na různých okolnostech dvě či více variet téhož jazyka.“ V této souvislosti také rozlišil vysokou formu (superponovaná varieta) a nízkou formu (místní dialekty). Podle J. Fishmana (1967) by bylo vhodné označit jako *diglosii* i takové situace, při kterých mluvčí používá výrazy z více jazyků, přičemž bezpečně přepíná z jednoho kódu do druhého. Podle Horeckého (1995) jde o diglosii, resp. o diglosní komunikaci, když „niektorý účastník komunikácie vo svojich komunikátoch, textoch popri základnom kóde využíva aj niektoré prvky iného kódu, teda ak sa v textoch na pozadí napr. rodného jazyka vyskytujú, prirodzene s istou motiváciou, aj prvky iného jazyka.“ (Horecký, 1995, s. 184) Proto také nepokládá za diglosii komunikaci, při které se izolovaně, nemotivovaně používají citátové výrazy. V případě specifické česko-slovenské diglosní komunikace lze rozlišit dva základní postupy. V prvním se na pozadí slovenského kódu střídají slovenské a české repliky, v druhém se ve slovenském textu citují výrazy nebo celé texty v češtině. (Horecký, 1995, s. 184)

Bilingvismus je chápán jako: „schopnost užívat dva jazyky, popř. více jazyků“ (Nekvapil, 2002, s. 53), případně jako „jazyková dvojjazyčnost, tj. dokonalé užívání dvou

jazyků, zpravidla mateřského jazyka a jazyka cizího, takže cizí jazyk může za určitých okolností rovnocenně nahradit jazyk mateřský.“ (Klimesš, 1998, s. 65) Na bilingvismus lze nahlížet z pohledu dvou pomezích jazykovědných disciplín – psycholingvistiky a sociolingvistiky. „Bilingvismus v psycholingvistice znamená střídavé používání dvou jazyků u jediného mluvčího. V sociolingvistice jde naproti tomu o bilingvismus sociální, tedy o dvojjazyčnost celých skupin společnosti nebo v krajním případě celého jazykového společenství.“ (Černý, 1996, s. 396)

Ve slovenské jazykovědě se ujal termín *dvojjazykovosť* (v kontrastu k dvojjazyčnosti, tj. bilingvismu), „a to pro pojmenování jednoho typu společenského bilingvismu – praxe užívání dvou tzv. blízkce příbuzných jazyků v jedné společnosti, přičemž komunikující osoby užívají své jazyky a navzájem si rozumějí. Jejich schopnost rozumět druhému jazyku bez toho, aby jím mluvili, se u nás pojmenovává jako pasivní, receptivní neboli nověji percepční bilingvismus.“ (Sloboda, 2004, s. 208) I z tohoto důvodu nevznikla slovakistika v Česku a bohemistika na Slovensku. Tyto obory se začaly vytvářet až po rozpadu federace. (Musilová a Dobrotová, 2012, s. 40)

1.6 Bohemismy ve slovenštině

Jak již bylo zmiňováno výše, z mnoha důvodů se vyskytuje více kontaktních jevů ve slovenštině. Do slovenštiny se přebíraly české lexémy už od prvních pokusů o kodifikaci spisovného jazyka, tedy v první polovině 19. století (např. *predstava*, *pojem*, *časopis*, *dúkaz*, *mluviť*, *snád*). Po roce 1918 pronikla do slovní zásoby slovenštiny nová slova, např. *branec*, *ústava*, *rozhlas*, *vypínač*, *žiarovka* aj. V *Pravidlách slovenského pravopisu* z roku 1931 prosazuje V. Vážný v souladu s teorií čechoslovakismu shody mezi slovenštinou a češtinou a upřednostňuje kontaktní varianty před nekontaktními slovenskými variantami, a to tak, že české slova uvádí jako rovnocenné se slovenskými ekvivalenty, dokonce před nimi: *válka* i *vojna*, *ku podivu* i *na podiv*. Reakcí na tento násilný konvergentní vývoj byl již zmiňovaný puristický postoj slovenských lingvistů ve 30. a 40. letech. Po roce 1945 se o kontaktních jevech většinou mlčelo. V 80. letech se množství kontaktních slov zařadilo do spisovného jazyka, jak podle základních kritérií jako jsou komunikativní úplnost, systémovost a funkčnost, tak i podle vedlejších jako jsou logičnost, historická kontinuita a jazyková čistota. (Sokolová, 1995, s. 192) „Některé bohemismy ve slovenštině měly dočasného trvání, jiným se připisoval status tzv. tvrdošíjných neboli návratných bohemismů, které jsou přes snahy některých slovenských jazykovědců nevymýtitelné a které byly jinými shledány jako funkční a nezasluhující

odstranění z jazyka.“ (Sloboda, 2004, s. 217) Jako výsledek diachronního vývoje slovenštiny mnoho lexikálních bohemismů v průběhu posledních 50 let vymizelo z živé slovní zásoby a dnes mají charakter knižních slov. Na druhé straně je značná část kontaktních neologismů, které se používají v běžně mluvené řeči na oživení a expresivitu projevu. (Buzássyová, 1995, s. 174) Vůči bohemismům ve slovenštině existují značně diferencované postoje, jak u uživatelů slovenštiny, tak u lingvistů. Tyto rozdíly se projeví např. na konferenci o jazykové kultuře v roce 1994 v Budmericích, kde se prezentovali obavy z ohrožení identity slovenštiny pod vlivem bohemismů, striktně formulovaný požadavek „rozhodného vzepření se bohemismům“, ale i umírněnější a diferencovaný postoj zohledňující specifické motivy využívání bohemismů v různých komunikačních situacích. (Nábělková, 2008, s. 42-43) Podle Nábělkové (2007) jde v jednotlivých postojích jazykových teoretiků k bohemismům spíše o odraz jejich individuálních kulturněhistorických a lingvistickometodologických postojů, než o reflexi jazykového vědomí uživatelů jazyka.

M. Sokolová (1991) rozlišuje v rámci českých kontaktních jevů v současné slovenštině varianty kontaktní a nekontaktní. M. Sokolová (1991, 1995) také díky svým sociolingvistickým výzkumům zjistila, že bohemismy fungují ve slovenštině ve značné míře i v případě, že jsou to přejímky ve slovenštině nesystémové (*posilovňa, klid, víčko, průšvih, boučač*).

Významným mezníkem ve vztahu slovenštiny k češtině (a i k jiným jazykům ovlivňujícím slovenštinu) je již zmiňovaný slovenský *Zákon o státním jazyku Slovenské republiky* z roku 1995, kterému podléhají všechny fyzické i právnické osoby, státní i nestátní orgány i orgány veřejné a neveřejné služby. Podle něj je státním jazykem slovenština, která má přednost před ostatními jazyky používanými na území Slovenské republiky. Všechny texty musí být psány ve slovenštině, týká se i např. dabování filmů (viz kap. 1.4) apod.

1.7 Slovakismy v češtině

Jak uvádí J. Zeman (1988), slovenské kontaktní jevy se začaly registrovat až tehdy, když nabyly celonárodního rozšíření. Dříve se zkoumaly výjimečně, a to na úrovni sociolektu národnostně smíšených skupin.

Podle odborné literatury bylo v češtině v době socialismu větší zastoupení slovákismů, než je tomu dnes. (Sloboda, 2004, s. 217)

„Mnohé slovákismy přetrvávají v textech psaných i mluvených dodnes, přestože jejich užívání je podpořeno přímým kontaktem se slovenštinou jen minimálně. Vyskytují

se s různou frekvencí.“ (Musilová, Sokolová, 2004, s. 134) Co se týče médií, jsou velmi rozšířené předložkové vazby *nad ránem*, *být v čele*, substantiva *rozlučka*, *dovolenka*, *hrozno*, *pikoška*, dále také spojení *být na vině*, adjektivum *natěšený*, spřežka *horko-těžko*, ve sportovní publicistice jsou to např. substantiva *bitkař*, *lyžovačka*. (Musilová a Sokolová, 2004, s. 134) V češtině se vyskytují i citátová slovenská slova, např. *neurekom*. (viz kap. 1.3)

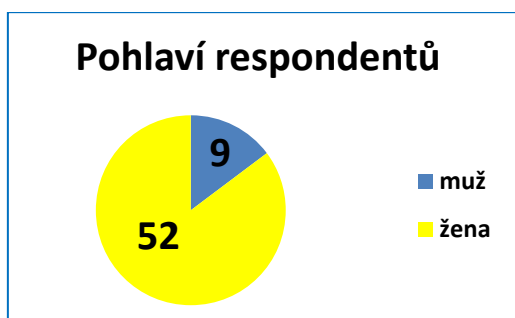
Zajímavý je i pohled na reálný textový život slovakismů v češtině. Část lexikálních slovakismů funguje v české komunikaci stejným způsobem jako ve slovenštině. Jsou však případy, v nichž slovo, které je „identifikované“ jako slovakismus, žije v českém prostředí jiným způsobem. (Nábělková, 2008, s. 181) Například již zmiňované slovo *dovolenka*. „Tento kontaktní variant má v češtině homonymický vztah s českým slovem *dovolenka* a synonymický vztah so slovem *dovolená*. Dovůd, prečo sa *dovolenka* v istej miere vtlačila a vtlača do domácich ustálených vzťahov, možno vidieť v tom, že – na rozdiel od substantíva *dovolená*, ktoré vzhľadom na formu predstavuje koniec derivačného radu a neodvodzujú sa od neho ďalšie deriváty – *dovolenka* deriváciu umožňuje: *dovolenkový*, *dovolenkovat*, *dovolenkár*.“ (Nábělková, 2008, s. 181) Pozoruhodné je, že u slovesa *dovolenkovat* funguje v češtině zvrtná podoba *dovolenkovat se*, která ve slovenštině neexistuje.

U sloves *prekabátiť* – *překabátit* je situace o poznání složitější. Slovenské *prekabátiť* (koho) má význam „oklamat, podviesť“ (Káčala, 2003, s. 561) Ve Slovensko-českém slovníku se uvádí ekvivalent *přelstít*. V češtině však funguje sloveso *překabátit* (*se*) jinak. V publikaci *Co v slovnících nenajdete* je uvedeno adjektivum *překabátěný* jako výraz „slovenského původu“ s významem „takový, který změnil kabát, tj. přesvědčení“. Přesnější by ale bylo, jak vyplývá z jeho použití, označení „ten, který změnil kabát, ale ne přesvědčení.“ S přihlédnutím k slovenskému *prekabátiť* a českému *překabátit* je zřetelné, že s rozdílným významem vznikají i rozdílné syntaktické vlastnosti. Ve slovenštině se sloveso pojí s objektem (*prekabátiť niekoho*), v češtině je bezobjektové, s fakultativním adverbialním doplněním (*kam/do čeho*). V českém prostředí žije vedle podoby *překabátit* s výše uvedeným významem i citátově fungující podoba *prekabátiť*, která si zachovává, jak slovenské hláskové složení předpony *pre-*, tak i slovenský význam. (Nábělková, 2008) „Slovenské *prekabátiť* a jeho spolu- či protihráči v českém prostředí názorne ukazujú možnú zložitosť hry medzijazykových vplyvov v prirodzenej komunikácii – v situácii mimo kodifikačného usmernenia, resp. pred ním.“ (Nábělková, 2008, s. 184)

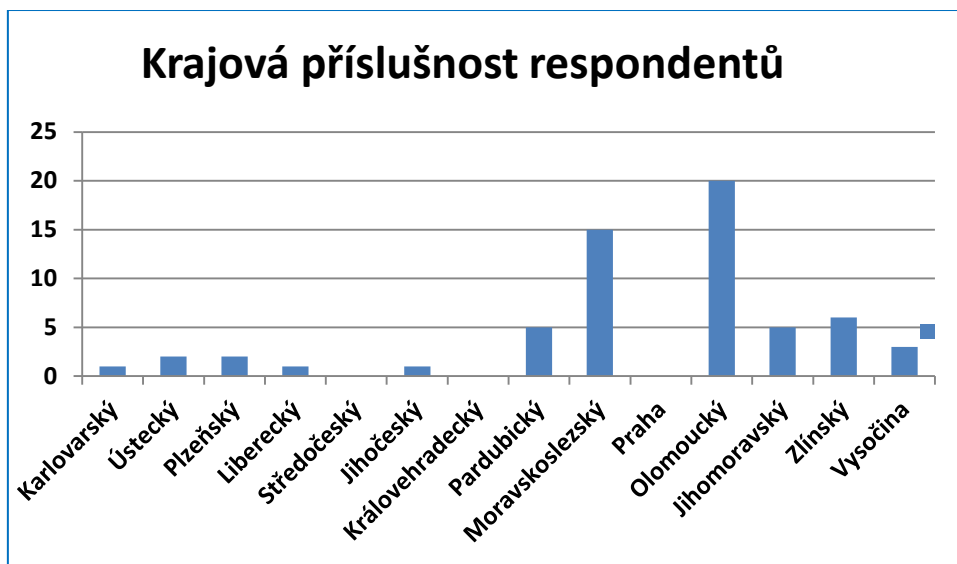
České jazykové vědomí je odolnější vůči vlivům slovenštiny nejen kvůli objemové převaze české komunikace oproti komunikaci ve slovenském jazyce vyplývající z poměru českého a slovenského obyvatelstva 2 : 1, ale i proto, že nositelé českého jazyka se „separují“ od slovenštiny podstatně menším čtením slovenských textů. (Buzássyová, 1995, s. 180)

2. Průzkum pasivní znalosti slovenštiny u studentů bohemistiky na UP

Dotazníkové šetření bylo prováděno pouze u studentů bohemistiky FF UP. Cílem průzkumu bylo zjištění stavu bilingvních jazykových kompetencí studentů vysoké školy, se zaměřením na studenty bohemistiky. Průzkumu se zúčastnilo celkem 61 respondentů. Odpovědi na úvodní dvě otázky také naznačují složení studentů bohemistiky dle pohlaví a jejich krajevou příslušnost. Zcela zřetelná je převaha žen (85,25 %). Dominují studenti pocházející z kraje Olomouckého (32,79 %) a Moravskoslezského (24,59 %), což logicky vyplývá z polohy Univerzity Palackého. Tyto poznatky mohou také ovlivňovat konečné výsledky. Blízkost slovenských hranic i početná slovenská menšina v těchto dvou krajích mohou znamenat určitý užší vztah ke Slovensku než například pro obyvatele Karlovarského kraje.³ Byl zjišťován i věk respondenta. Jelikož jde o skupinu s malým věkovým rozmezím, může se tento fakt jevit jako nepodstatný. Překvapivé ovšem bylo, že i zde se objevovaly poměrně značné rozdíly ve znalostech.

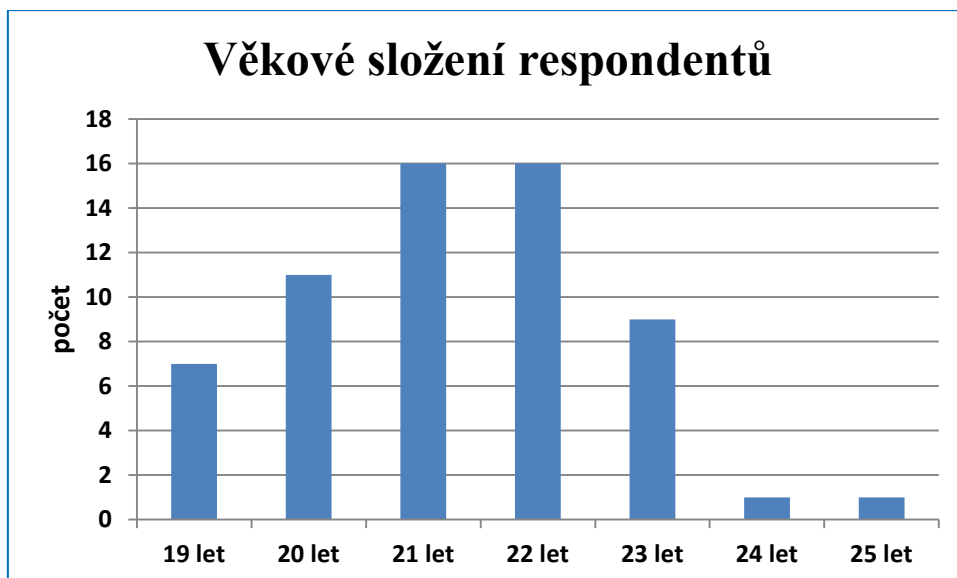
Graf č. 1

Graf č. 2

³ V Olomouckém kraji se ke slovenské národnosti hlásí více než 7 000 obyvatel, v Moravskoslezském kraji dokonce více než 26 000 obyvatel. Výsledky SLDB v roce 2011.

Graf č. 3

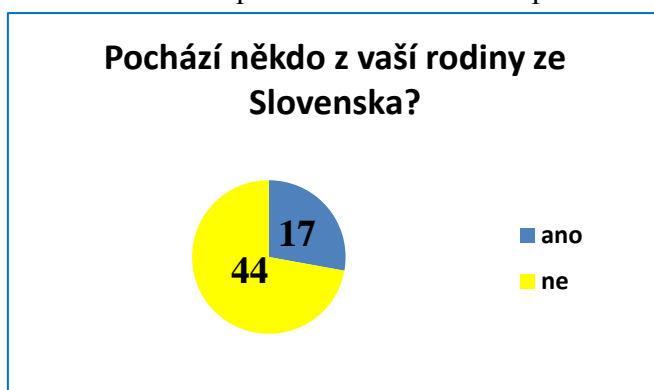
2.1 Příprava práce

Průzkum byl prováděn v období prosinec 2012 – leden 2013. Dotazník byl podáván dvojí formou. První možností byl osobní kontakt s respondentem, který vyplnil dotazník v papírové podobě. Dotazovaný pracoval zcela samostatně, bez pomoci jakékoli literatury, média či další osoby. Ve druhém případě byl dotazník rozeslán v elektronické podobě. Studenti byli upozorněni a požádáni, aby při řešení volili odpovědi pouze podle svého vlastního uvážení; nepoužívali slovníky, překladače, internet, nekonzultovali odpovědi s jinou osobou apod. Respondenti nebyli nikterak časově omezeni.

2.2 Průvodní dotazník

1.) Pochází někdo z vaší rodiny ze Slovenska?

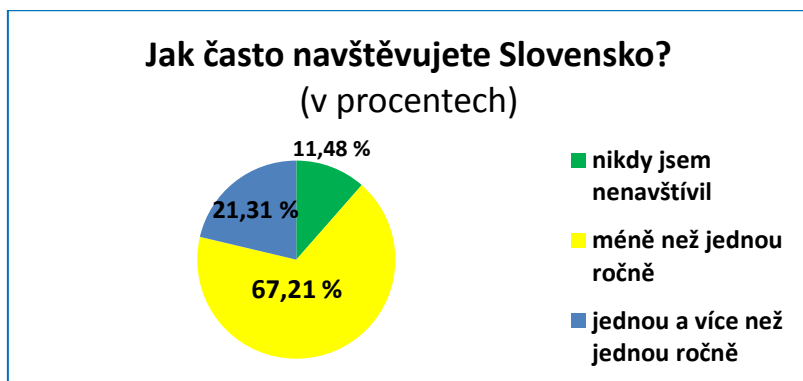
Na tuto otázku odpovědělo kladně 17 respondentů (27,87 %).

Graf č. 4

2.) Jak často navštěvujete Slovensko?

Pouze 7 studentů (11,48 %) na Slovensko nikdy nezavítalo. Převážná většina (41 studentů) navštěvuje Slovensko méně než jednou ročně. Častěji vycestuje k našim východním sousedům 13 respondentů (21,31 %). Tato skutečnost může záviset na odpovědích u předchozí otázky.

Graf č. 5

3.) Je někdo z vašich přátel Slovák/Slovenka?

Přátele ze Slovenska má více než polovina dotazovaných (55,73 %), což dokazuje, že i mezi mladší generací dochází k navázání přátelských styků díky téměř bezproblémové „mezijazykové“ komunikaci.

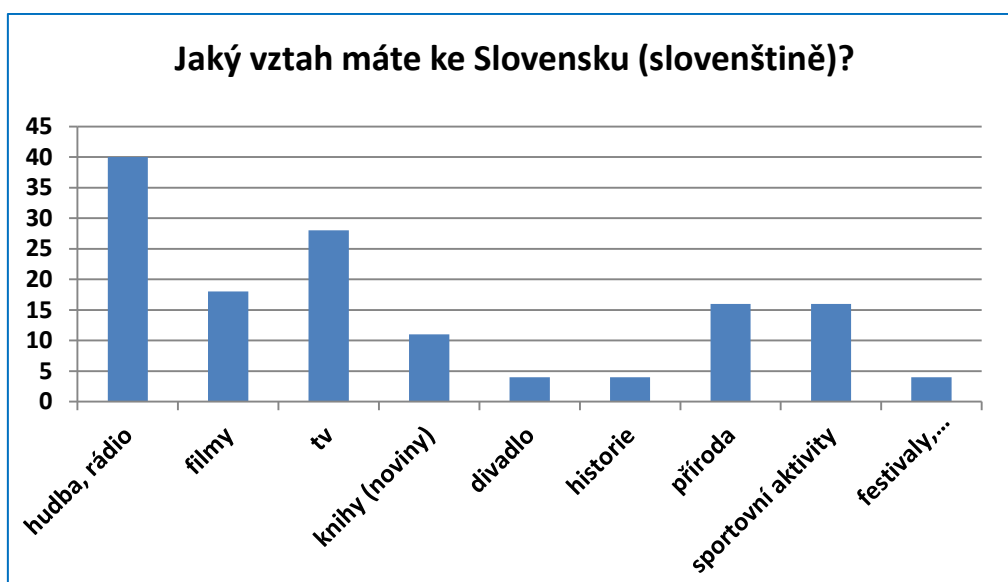

Graf č. 6

4.) Jaký máte vztah ke Slovensku (slovenštině)?

Respondent si mohl vybrat z několika nabízených možností. Svůj vztah ke Slovensku bylo možné formulovat i vlastními slovy. Nejčastěji studenti navazují kontakt se slovenštinou skrze slovenskou hudbu či rádio (65,63 %), což potvrzuje popularitu slovenských hudebních interpretů v ČR. Slovenské televizní stanice sleduje 45,90 % respondentů. Tomuto faktu také zřejmě dopomáhá spolupráce českých a slovenských

televizních stanic, zejména těch komerčních. Zálibu ve slovenských filmech nachází 18 studentů (29,51 %). Stejný počet respondentů (26,23 %) míří na Slovensko za přírodními krásami anebo za sportovním vyžitím. Často jsou tyto aktivity vzájemně propojeny. Osmnáct procent respondentů věnuje pozornost slovenské literatuře případně slovenskému tisku. O slovenskou dramatickou tvorbu či o slovenskou historii se zajímají 4 dotazovaní. Za účelem návštěvy nejrůznějších festivalů, koncertů, výstav apod. cestují taktéž 4 studenti. Co se týče vlastních odpovědí, tak tři studenti navštěvují na Slovensku svou rodinu nebo své přátele. Další 3 jezdí na Slovensko za odpočinkem či na dovolenou. Ve dvou případech se objevil názor, že respondent ke Slovensku „žádný zvláštní vztah nemá, bere jej pouze jako stát, se kterým naše země sousedí a pokud by měl vycestovat, tak by volba na Slovensko nepadla“. Jedna z dotazovaných se zajímá o slovenské lidové písně, cimbálovku. Jedna studentka uvedla, že má ke Slovensku velmi kladný vztah a slovenštinu vnímá jako „legrační jazyk“.

Graf č. 7

2.3 Zvolení podkladů

Jako východisko pro sestavení dotazníku bylo využito několik výtisků slovenského deníku SME z roku 2012 a slovensko-český slovník. Deník SME je druhým nejčtenějším deníkem na Slovensku a v podstatě nejčtenějším deníkem serióznějšího charakteru. Vůbec

nejčtenějším je bulvární deník Nový Čas⁴. Byly vyhledány problematické výrazy, které byly následně použity, buď samostatně, anebo byly zakomponovány do vět.

2.4 Struktura dotazníku

Dotazník byl koncipován tak, aby co nejlépe ukázal schopnost studentů porozumět výrazům, které mluvčí češtiny bez předchozí zkušenosti většinou nezná. Úvodní strana obsahovala dotazy, týkající se základních údajů o respondentech a jejich kontaktů se Slovenskem (viz předchozí strana).

Dotazník je rozdělen do tří částí. První část zahrnuje 30 slovenských slov či slovních spojení s významem otázky „co znamená“. Student měl na výběr ze 4 možností, přičemž vždy byla správná pouze jedna. Ve druhé části bylo použito 15 slovenských vět. V každé větě měl respondent doplnit chybějící výraz ve slovenštině, který do věty jednoznačně patří. Opět mohl vybírat ze 4 odpovědí. Závěrečná část obsahuje dalších 15 vět ve slovenštině; tentokrát kompletních. Úkolem bylo tyto věty správně přeložit do češtiny. Taktéž byl správný překlad vybírán ze 4 možností. Celkem měl tak dotazník 60 položek.

2.5 Grafy

Pro lepší přehlednost je každá otázka doplněna grafem. V grafech je uvedeno rozložení odpovědí v procentech. Správná odpověď je z výsečového grafu vydělena. Co se týče barevného spektra, tak u každého grafu, týkajícího se jednotlivých položek, je následující: nejčastější odpověď je vyznačena žlutou barvou, druhá nejčastější je znázorněna modrou barvou, třetí nejčastější je označena zelenou barvou a nejméně častá odpověď má barvu červenou. Pokud se ve výsledcích daná možnost ani jednou nevyskytla, není v grafu vyznačena.

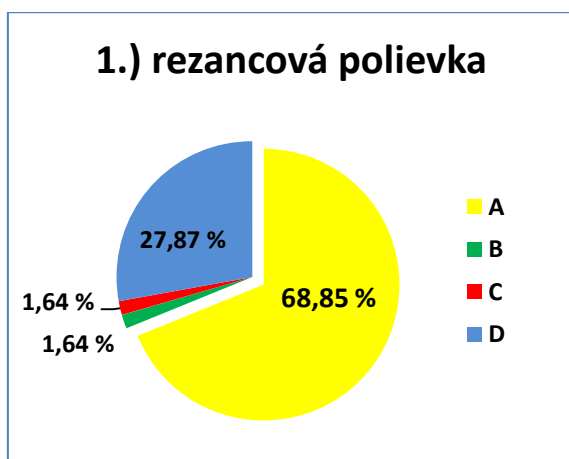
2.6 Analýza I. části

V první části měl respondent za úkol správně přeložit do češtiny 30 osamostatněných slovenských výrazů uváděných bez kontextu. Na výběr měl ze 4 možností, kdy správná byla vždy pouze jedna. Otázky byly položeny ve smyslu: „co znamená“, „co znamená spojení“, „kdo nebo co je“, „co znamená sloveso“, „co jsou“ a za nimi následoval výraz ve slovenštině.

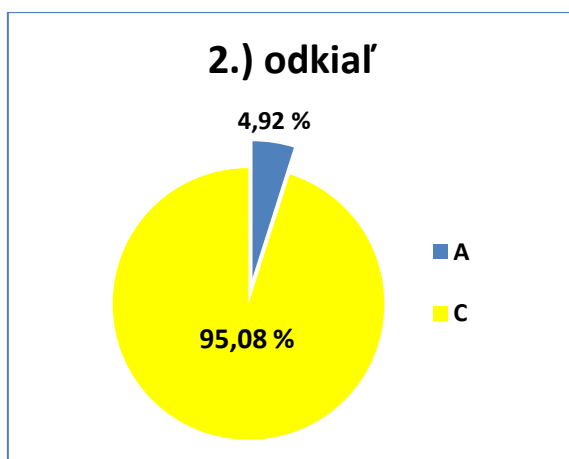
⁴ Nový Čas je deník vydávaný největším multimediálním vydavatelským domem na Slovensku - společností Ringier Axel Springer Slovakia, a. s. Je obdobou českého deníku Blesk.

První položkou byla otázka: „ Co znamená slovní spojení *rezancová*⁵ *polievka*⁶?“ Na výběr byly tyto možnosti: A.) nudlová polévka, B.) kuřecí polévka, C.) druh polevy, D.) hovězí polévka. Správnou odpovědí byla možnost A. Tato otázka se jevila jako mírně problematická. Studenti odpovídali následovně: správnou odpověď zvolilo 42 studentů, možnosti B a C byly uvedeny každá jednou, možnost D se objevila 17x.

Graf č. 8

Druhá otázka se týkala adverbia *odkiaľ*⁷. Respondenti měli na výběr z těchto možností: A.) odkdy, B.) odkudsi, C.) odkud, D.) odkudkoliv. Správnou odpovědí byla možnost C. Většina studentů neměla s touto otázkou problém. Správnou odpověď zvolilo 58 studentů, pouze 3 volili možnost A. Možnosti B a D se nebyly uvedeny ani jednou.

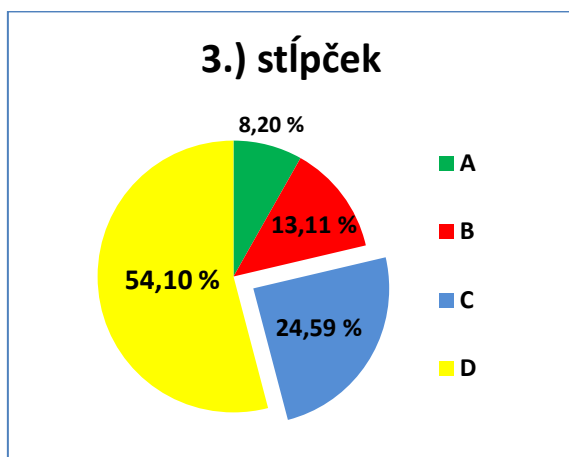
Graf č. 9

⁵ rezance, -ov m pomn. *nudle* (Nečas J. - Kopecký M.: *Slovensko-český a česko-slovenský slovník rozdílných výrazů*. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1963, s. 124.)

⁶ polievka, -y, 2. mn. -vok ž *polievka* (tamtéž, s. 105.)

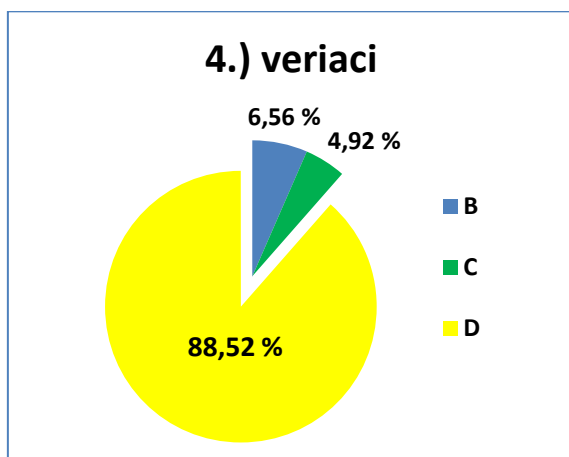
⁷ odkiaľ přísl. *odkud* (tamtéž, s. 85.)

Další otázka byla zaměřená na substantivum *stĺpček*, přičemž možnosti překladu byly: A.) stojan, B.) malý chlapec, C.) novinový „sloupek“, D.) malý schod. Správnou odpovědí byla možnost C. U této položky zřejmě chyběl studentům další kontext. Výhodu měli ti respondenti, kteří se občas začtou do slovenského tisku. Správnou volbu C uvedlo pouze 15 studentů, možnost A zvolilo 5 respondentů, možnost B 8 studentů a vůbec nejčastější odpovědí byla možnost D, která se objevila v 33 případech.

Graf č. 10

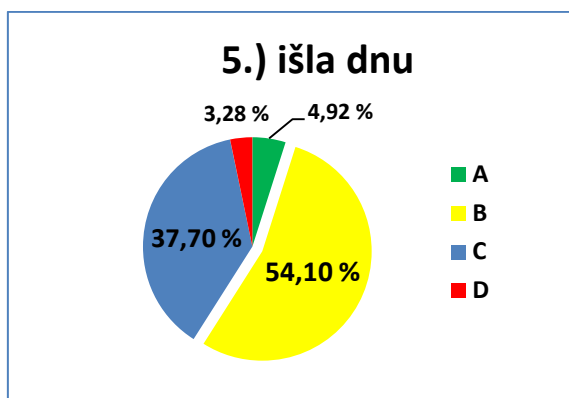
Čtvrtá položka měla znění: „Kdo nebo co je to *veriaci*⁸“ Na výběr byly možnosti: A.) věnečky, B.) snoubenec, C.) vřelý (horký), D.) věřící. Správnou odpovědí byla možnost D. S touto položkou si poradili studenti velmi dobře - 54 správných odpovědí. Pouze 4 respondenti zvolili možnost B, možnost C vybrali 3 studenti. Nevyskytla se možnost A.

Graf č. 11

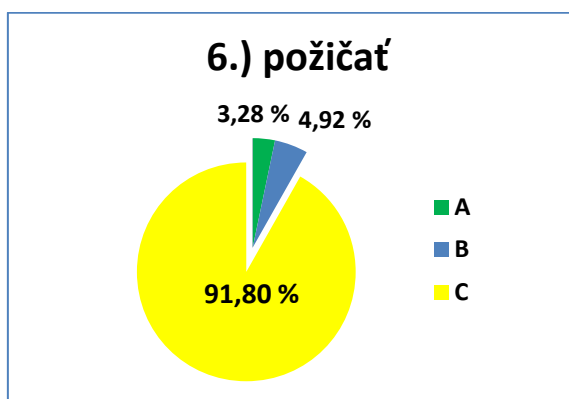
⁸ věřící m *veriaci*, ž *veriaci* (tamtéž, s. 298.)

V páté položce byli studenti tázáni: „Co znamená spojení *išla dnu*⁹?“ Student si mohl vybrat z následujících možností: A.) osoba žen. pohlaví vyšla ven (z domu), B.) osoba žen. pohlaví vešla dovnitř (do domu), C.) osoba žen. pohlaví sešla dolů (do sklepa), D.) osoba žen. pohlaví upadla. Správně bylo za B. Tato otázka se studentům jevila jako problematická. Dominovaly zejména dvě možnosti, B a C. Správně, tedy B volilo 23 studentů, o 10 respondentů víc pak uvedlo možnost C. Pouze okrajově se vyskytly možnosti A (3x) a D (2x). Respondenti měli problém zejména s určením směru, zda šla žena směrem ven, či dovnitř.

Graf č. 12

Další položka se týkala slovesa *požičat'*¹⁰. Respondent jej mohl přeložit jako: A.) rozžvýkat, B.) prohlédnout, C.) půjčit, D.) pozívat (k někomu). Správná však byla volba C, kterou uvedlo 56 studentů, což dokazuje, že toto sloveso je často frekventované a jeho význam je studentům vesměs znám. Možnost A zvolili 2 respondenti, 3 studenti se pak domnívali, že správná odpověď je za B. Nikdo si nevybral možnost D.

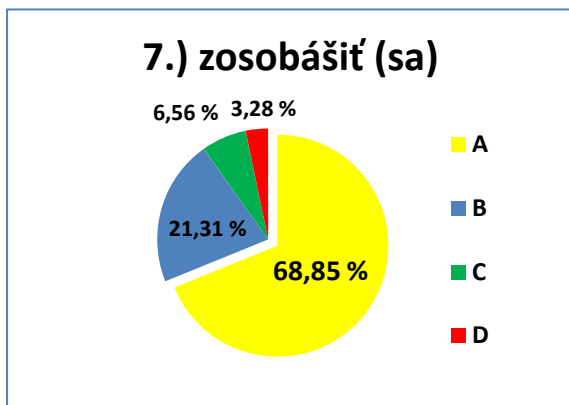

Graf č. 13

⁹ dnu přísl. 1 *uvnitř* 2 *dovnitř* (tamtéž, s. 298.)

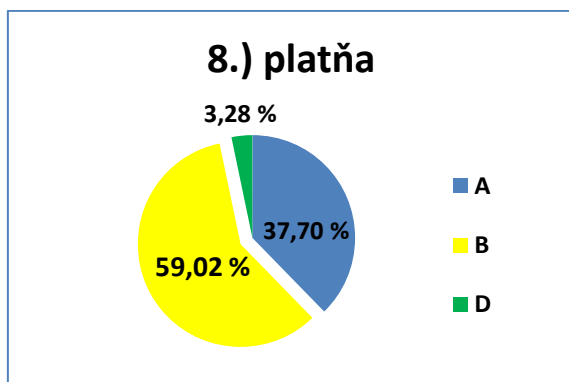
¹⁰ požičat', -ia, -ajú *půjčit* (tamtéž, s. 110.)

U sedmé položky bylo uvedeno další sloveso, a sice sloveso *zosobášit' (sa)*¹¹. Na výběr byly možnosti: A.) oddat se (ve smyslu svatby), B.) zesměšnit se, C.) zařadit se, D.) zásobovat se. Správnou odpovědí byla volba A. Výsledky ukazují, že tato otázka činila studentům nemalé problémy, stejně jako otázka č. 1. Odpověď A byla uvedena 42x. Druhou nejčastější (13x) odpovědí byla možnost B. Volbu C označili 4 studenti a 2 respondenti zvolili možnost D.

Graf č. 14

Osmá otázka zněla: „Co je to *platňa*¹²?“. Tento výraz mohl mít následující překlad: A.) pokladna, B.) deska (gramofonová), C.) platící (žen. pohlaví), D.) pláň. Pokud chtěl student odpovědět správně, musel zvolit možnost B. To učinilo pouze 36 studentů. Třiadvacet respondentů uvedlo špatnou odpověď A, dvakrát se vyskytla možnost D, volba C se v odpovědích neobjevila. S touto otázkou měli tedy studenti problémy. Zřejmě díky svému věku už si příliš nepamatují gramofonové desky, i když v dnešní době se ve slovenštině používá slovo *platňa* jako synonymum k CD nosiči, který je mladší generaci jistě znám.

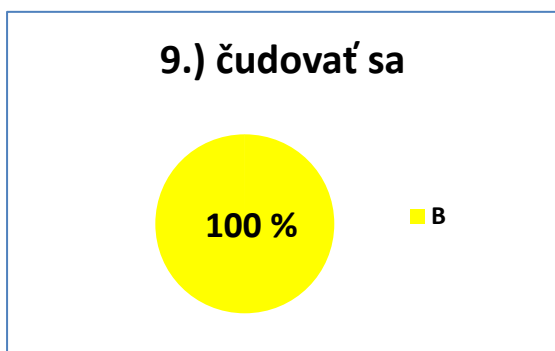
Graf č. 15

¹¹ zosobášit' (sa), -i, -ia oddat (se) (tamtéž, s. 180.)

¹² platňa, -ne 2. mn. -ní ž. **1** plotna **2** deska gramofonová ap. (tamtéž, s. 99.)

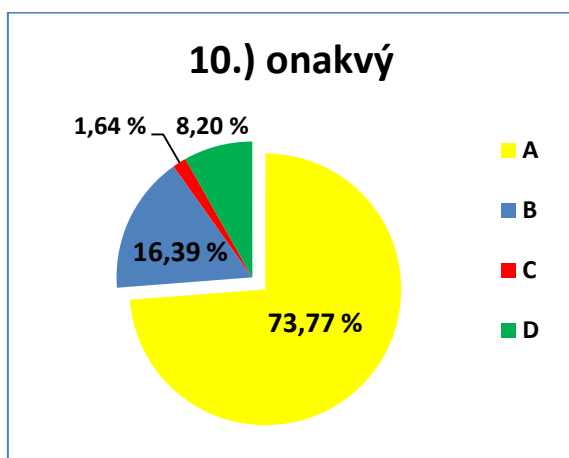

V deváté položce byli respondenti tázáni na sloveso *čudovať sa*¹³. Studenti volili z těchto čtyř možností: A.) hemžit se, B.) divit se, C.) čichnout si, D.) krčit se. Správnou volbou byla možnost B. Na tuto otázku jako vůbec na jedinou z celého dotazníku odpovědělo všech 61 dotazovaných jednotně a správně, proto se toto sloveso stalo nejméně problematickým výrazem celého dotazníku.

Graf č. 16

V desáté položce bylo zařazeno adjektivum *onakvý*¹⁴. Nabídka překladu byla následující: A.) jiný, B.) lepší, C.) její, D.) označený. Správnou volbou byla možnost A. Správně odpovědělo 45 studentů. Variantu B zvolilo 10 respondentů. Pět dotazovaných si vybralo D a jeden C.

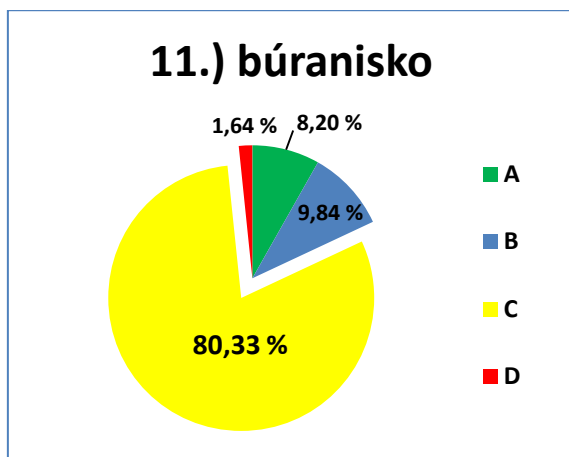

Graf č. 17

¹³ čudovať sa, -uje, -ujú *divit se* (tamtéž, s. 26.)

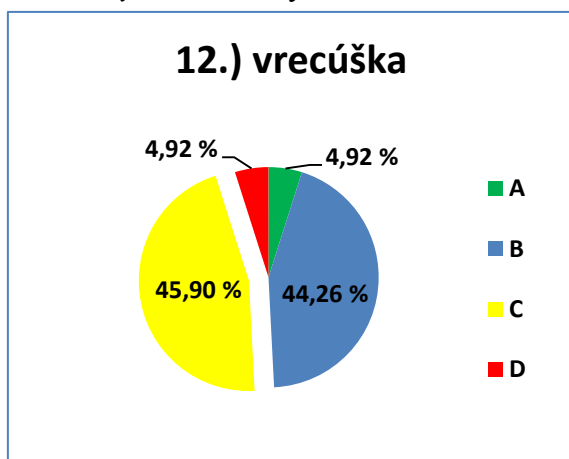
¹⁴ onakvý, 2. st. onačejší, -ia -ie *onaký, jiný; onačejší lepší* (tamtéž, s. 90.)

Další otázka zněla: „Kdo nebo co je to *búranisko*?“ Na výběr byly možnosti: A.) velká bouře, B.) buran (neslušný člověk), C.) zbořeníště, D.) bouřlivý člověk. Správnou odpovědí byla možnost C, kterou vyznačilo 49 studentů. Pětkrát se objevila možnost A, 6 respondentů zvolilo možnost B, pouze 1 student pak vybral D. S touto otázkou neměli tedy studenti přílišné obtíže.

Graf č. 18

Dvanáctá otázka se zabývala výrazem *vrecúška*¹⁵. Student mohl vybírat z následujících možností: A.) ouška, B.) kapesníky, C.) sáčka, D.) druh sladkého pečiva. Správně, tedy za C volilo 28 studentů. Téměř stejný počet respondentů (27) uvedlo možnost B, kde zřejmě podleli dojmu, že se jedná o velmi podobný slovenský výraz *vreckovky*¹⁶. Třikrát byla zvolena možnost A, stejně tak možnost D.

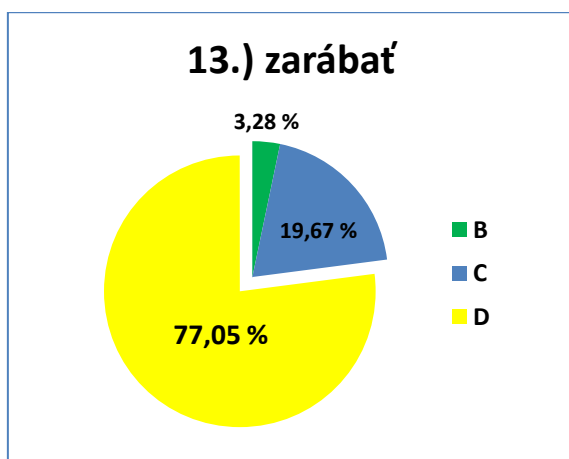

Graf č. 19

¹⁵ vrecúško, -a, 2. mn. -šok s 1 pytlíček, sáček 2 kapsička (tamtéž, s. 159.)

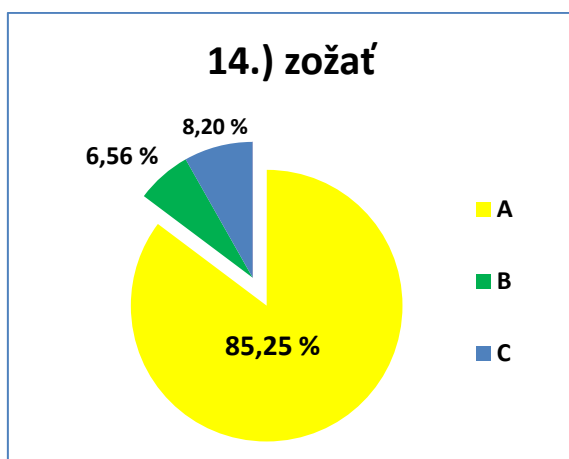
¹⁶ vreckovka, -y, 2. mn. -viek ž kapesník (tamtéž, s. 159.)

Ve třinácté položce si měli studenti poradit se slovesem *zarábat*¹⁷. Na výběr měli tyto možnosti: A.) bořit (se), B.) bavit (se), C.) zaobírat (se), D.) vydělávat. Jako správnou bylo potřeba označit volbu poslední, tedy D. To provedlo 47 studentů. Překlad *zaobírat (se)*, v kterém nejspíš viděli studenti grafickou podobnost obou sloves, uvedlo 12 studentů. Sporadicky se objevila možnost B (2x). Ani jednou se neobjevil překlad *bořit (se)*.

Graf č. 20

Další otázka zněla: „Co znamená sloveso *zožat*¹⁸?“ Respondenti vybírali z následujících možností: A.) pokosit, B.) sežvat, C.) zůstat (na místě), D.) utřít. Jako správnou bylo nutno označit volbu A, což udělala převážná většina - 52 studentů. Pět respondentů zakroužkovalo možnost C, další 4 pak možnost B. „Děčko“ se nevyskytlo.

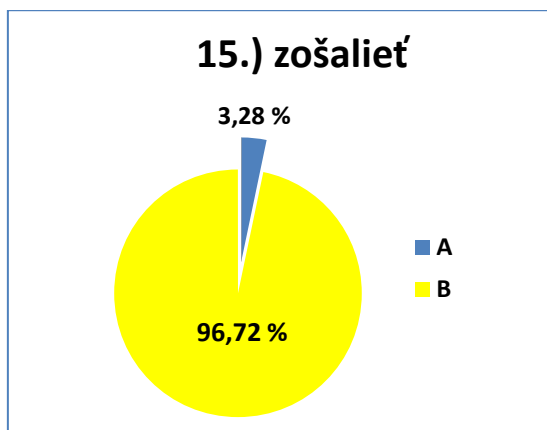

Graf č. 21

¹⁷ *zarábat*, -a, -ajú *vydělávat peníze* (tamtéž, s. 173.)

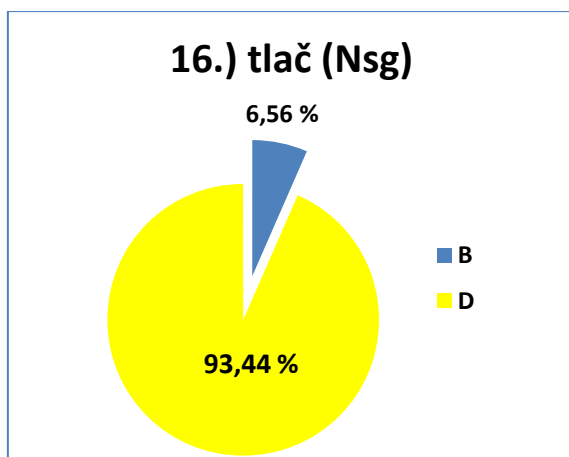
¹⁸ *zožat*, -žne, -žnú *sežít, pokosit* (tamtéž, s. 181.)

Patnáctá položka se týkala překladu slovesa *zošaliet'*¹⁹. Studenti volili z těchto možností: A.) zešedivět, B.) zešílet, C.) zohyzdit, D.) srazit (se). Správná byla možnost B, jež byla vybrána téměř všemi dotazovanými - ve výsledcích se objevila devětapadesátkrát. Pouze dva respondenti označili volbu A, která jako překlad může souviset se slovesem *zošaliet'*, ale není to překlad přesný.

Graf č. 22

Šestnáctá otázka se zabývala substantivem *tlač'*²⁰. U tohoto výrazu byly na výběr tyto možnosti: A.) tkadlec, B.) šrot, C.) tlak, D.) tisk. Správný překlad zněl *tisk*. S touto otázkou si studenti poradili velmi dobře, jelikož jde o slovo často frekventované. Správně odpovědělo 57 studentů. Zbývající 4 respondenti si vybrali volbu B, mohl je zmást graficky podobný překlad slova šrot do slovenštiny, kterým ovšem je *tlč'*²¹.

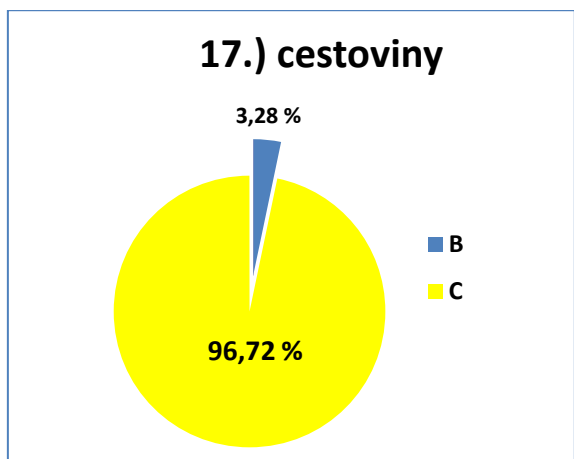
Graf č. 23

¹⁹ zošaliet', -ie, -ejú *zešílet* (tamtéž, s. 181.)

²⁰ tlač, -e ž *tisk* (tamtéž, s. 147.)

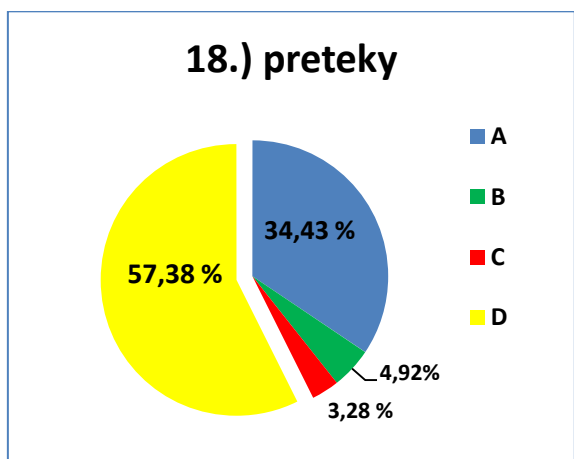
²¹ tlč, -e *tluč, šrot* (tamtéž, s. 147.)

I v sedmnácté otázka byli studenti dotazováni na substantivum, a sice na substantivum *cestoviny*²². Respondenti vybírali z možností: A.) několik druhů těsta, B.) cestopisy, C.) těstoviny, D.) noviny na cestu. Pokud chtěl být student u této položky úspěšný, musel označit volbu C. To učinili téměř všichni respondenti (59), tudíž jim otázka nečinila žádné problémy. Pouze dva se zmýlili a zvolili možnost B.

Graf č. 24

U další položky byl uveden výraz, který byl sebrán ze sportovních stránek novin - substantivum *preteky*²³. U této otázky byly k dispozici tyto možnosti: A.) průtahy, B.) protlaky, C.) přetisky, D.) závody. Jak již bylo psáno výše, tento výraz se nachází uplatnění zejména ve sportu, a proto je správným překladem možnost D. Znalost slovenské sportovní terminologie prokázalo 35 studentů. Překladovou možnost A si vybralo 21 studentů. Na volbě B trvali 3 studenti, další 2 pak na možnosti C.

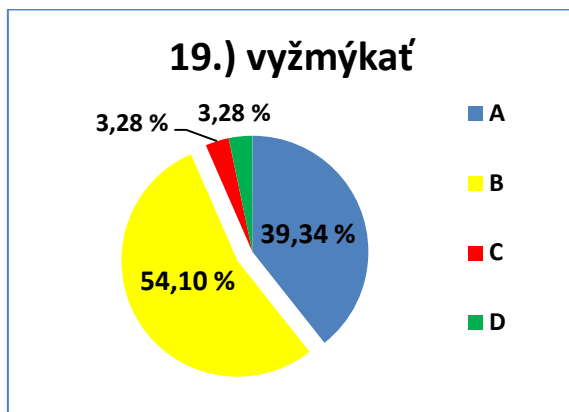

Graf č. 25

²² cestovina, -y 2.mn. -vín ž *těstovina* (tamtéž, s. 22.)

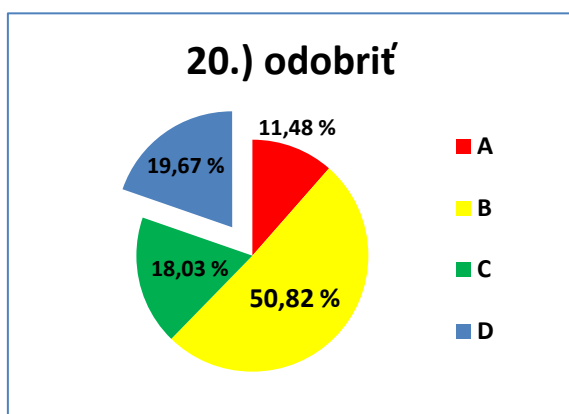
²³ preteky, -ov m pomn. závody (tamtéž, s. 115.)

Devatenáctá otázka měla následující znění: Co znamená sloveso *vyžmýkat*²⁴? K určení správného překladu měli respondenti na výběr z možností: A.) vysmýknout (se), B.) vyždímat se (vyčerpat se), C.) vyzařovat, D.) vzpřímit (se). Jako správnou bylo třeba zvolit možnost B. Tato otázka dělala studentům překvapivě velký problém. Ke správné odpovědi se přiklonilo pouze 33 odpovídajících. Druhou nejčastější (24x) byla volba A. Zbylé dvě možnosti si vybral stejný počet respondentů (2).

Graf č. 26

Ve dvacáté otázce měli studenti za úkol ukázat své znalosti při překladu slovesa *odobřit*²⁵. Vybírali z těchto možností: A.) odebrat, B.) udobřit (se), C.) odepřít (si), D.) schválit. Správnou odpovědí byla volba D. Toto sloveso příliš mnoho studentů nezná. Zvolilo jej jen 12 dotazovaných, a proto byla tato položka tou nejproblematictější z celé první části dotazníku. Nejvíce studentů (31) dalo na grafickou blízkost překladu a zvolilo možnost B. Možnost překladu C označilo 11 respondentů, nejmenší byl výskyt volby A (7).

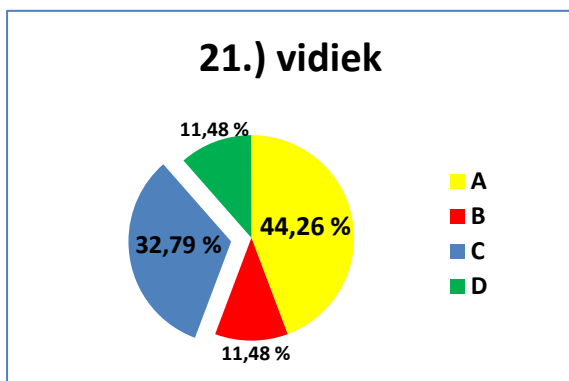

Graf č. 27

²⁴ vyžmýkat, -a, -ajú vyždímat (tamtéž, s. 22)

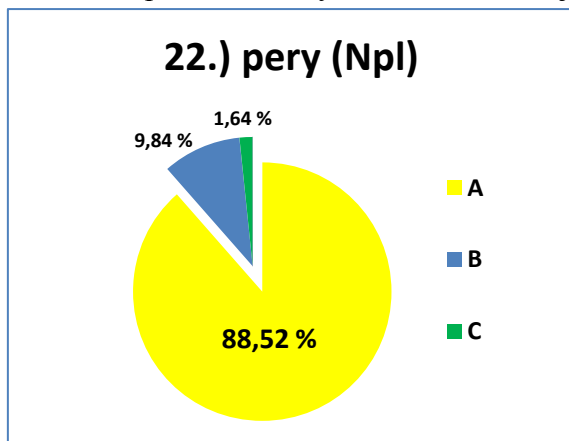
²⁵ odobřit, -í, -ia *schválit* (tamtéž, s. 86)

Další otázka byla zaměřena na substantivum *vidiek*²⁶. Na výběr byly tyto možnosti: A.) svědek, B.) člověk, který byl spatřen (viděn), C.) venkov, D.) vidle. Za správnou odpověď bylo nutné vybrat překlad *venkov*, tedy možnost C. Stejně jako u předchozí položky ukázaly výsledky, že bude tato otázka pro studenty jednou z nejproblematictějších v celém testu vůbec. A to i přesto, že je, jde o často používaný výraz. Správně volilo 20 respondentů. Nejčastěji se objevovala možnost A (27x). Po 7 odpovídajících si odpovědělo možností B, resp. D.

Graf č. 28

Dvaadvacátá otázka zněla: „Co znamená slovo *pery*²⁷ (Npl)?“ Studenti volili z nabízených možností: A.) rty, B.) peří, C.) pera (psací), D.) párky. Jako správnou volbu bylo nutné zvolit možnost A. Úspěšnost byla velmi vysoká - 54 studentů uvedlo možnost A. Šest respondentů si vybralo možnost B, jeden pak C.

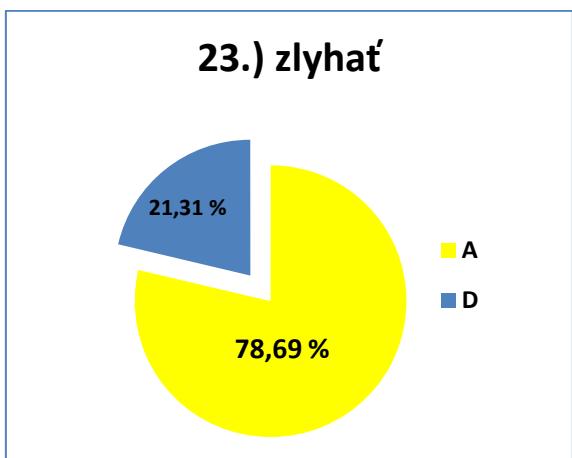

Graf č. 29

²⁶ venkov *vidiek* (tamtéž, s. 297.)

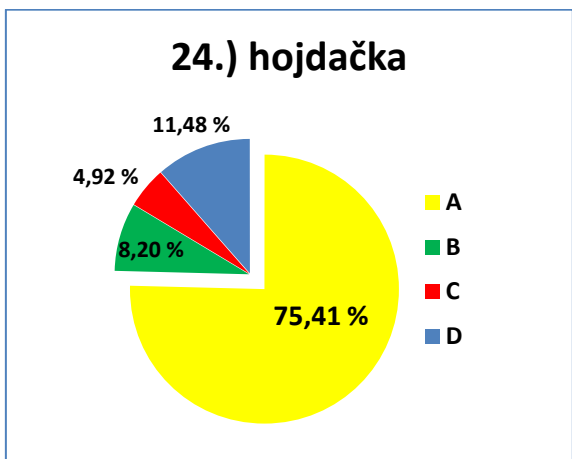
²⁷ pera, -y, 2. mn. pier/perí ž ret (tamtéž, s. 98.)

Další otázka se týkala slovesa *zlyhat'*²⁸. Odpověď bylo možné vybrat mezi těmito možnostmi: A.) selhat, B.) slíznout, C.) slévat, D.) slézt (dolů). Správným překladem bylo sloveso *selhat*, které se ve výsledcích objevilo 48x. Třináctkrát byla zaškrtnuta volba D.

Graf č. 30

Ve čtyřiaadvacáté položce byli respondenti tázáni: Co znamená slovo *hojdačka*²⁹? Možnosti překladu byly: A.) houpačka, B.) klouzačka, C.) hody (posvícení), D.) naběračka. Správnou odpovědí byla možnost A. S otázkou si dobře poradilo 46 studentů. Sedm respondentů se domnívalo, že správným překladem je *naběračka*. Možnost B zakroužkovalo 5 dotazovaných, volbu C pak 3 studenti.

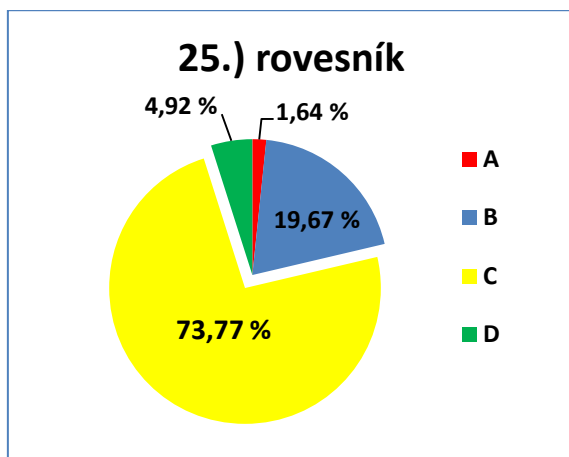
Graf č. 31

²⁸ zlyhat', -á, -ajú selhat (tamtéž, s. 179)

²⁹ hojdačka, -y, 2. mn. -čiek ž kolébka; houpačka, houpací židle (tamtéž, s. 42)

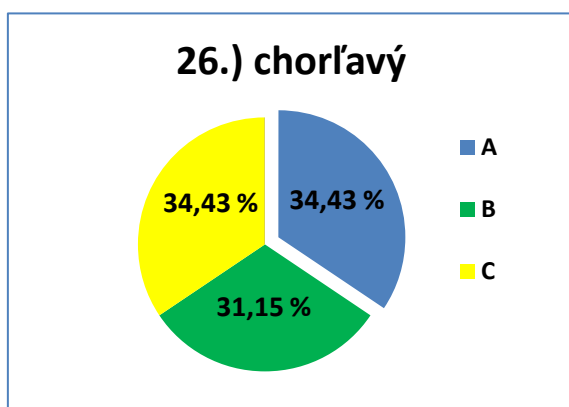

Pětadvacátá otázka zjišťovala, zda respondenti vědí, kdo je to *rovesník*³⁰. Volili jednu z těchto možností: A.) rovný člověk (jednající na rovinu), B.) protivník, C.) vrstevník, D.) dělník. Správnou odpovědí byla možnost C, která se vyskytla 45x. Dvanáct studentů si myslelo, že *rovesník* je soupeř. Volbu D si vybrali 3 odpovídající, jedenkrát se objevila překladová možnost A.

Graf č. 32

V další položce bylo uvedeno adjektivum *chorlavý*³¹. Na výběr byly tyto možnosti: A.) churavý (často nemocný), B.) horlivý, C.) chraptivý (hlas), D.) hloupý. Odpověď, která byla správná, byla označená písmenem A. Takto volilo 21 studentů, ovšem tato otázka nebyla pro respondenty snadnou, protože stejný počet (21) studentů vybral nesprávnou možnost C. A téměř v totožné míře se vyskytla volba B - 19x. Výsledky tedy ukázaly, že u této položky byli odpovídající značně nerozhodní v tom, co přesně toto adjektivum znamená.

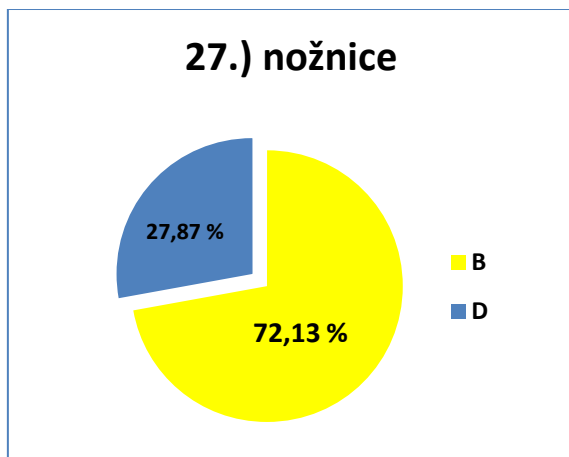

Graf č. 33

³⁰ rovesník, -a, 1. mn. -ci m vrstevník, současník (tamtéž, s. 125.)

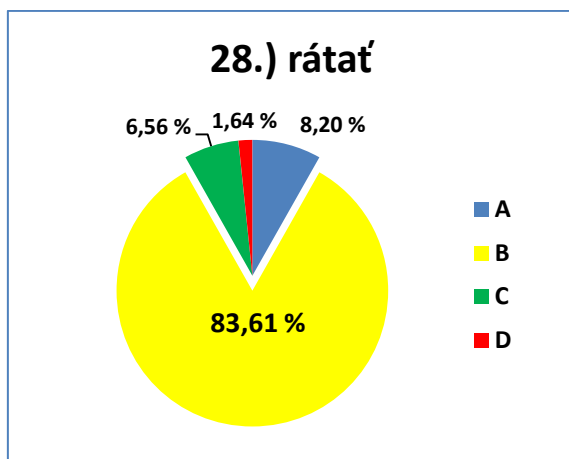
³¹ chorlavý churavý (tamtéž, s. 46.)

Znění sedmadvacátá otázka bylo takové: „Co jsou to *nožnice*³²?“ Studenti mohli vybírat z těchto možností: A.) ložnice, B.) nůžky, C.) dlouhé nohy, D.) kalhoty. Správně bylo za B. Nečekaně i tato položka činila respondentům dost problémů. Dobře odpovědělo 44 dotazovaných, 17 si pod pojmem *nožnice* představilo kalhoty.

Graf č. 34

Poslední sloveso v první části dotazníku se objevilo v osmadvacáté položce, a to sloveso *rátat*³³. Překlad bylo možné vybrat z možností: A.) pomáhat, B.) počítat, C.) smát se (řehtat se), D.) razítkovat. Správný překlad měl znít: *počítat*. Jednoduchou se tato otázka stala pro 51 respondentů. Špatnou volbu A zvolilo 5 studentů, 4 pak vyznačili možnost C. Jeden dotazovaný si vybral možnost D.

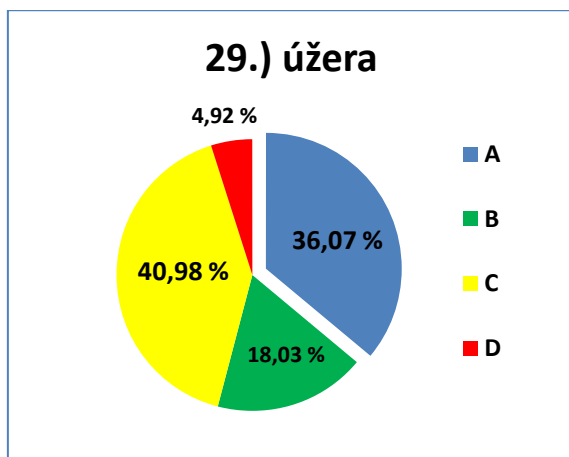

Graf č. 35

³² nožnice, -níc ž pomn. *nůžky* (tamtéž, s. 80.)

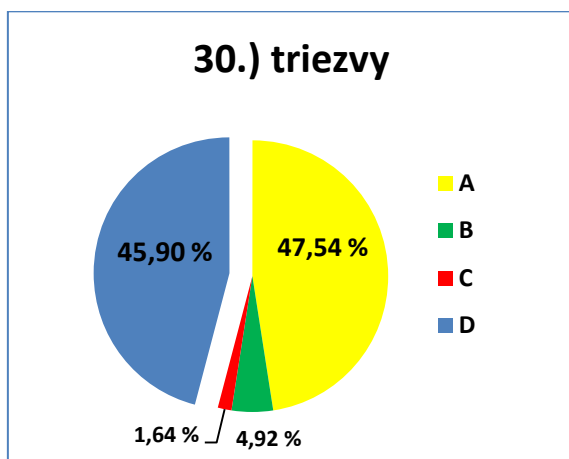
³³ *rátat*, -a, -ajú *počítat* (tamtéž, s. 123.)

Předposlední otázka prvního oddílu dotazníku se týkala substantiva *úžera*³⁴. Na výběr byly tyto možnosti: A.) lichva, B.) úžeh, C.) žebrota, D.) ústava. Správnou volbou byla možnost A. Správně volilo 22 respondentů, což ukazuje, že překlad byl pro studenty dosti komplikovaný. Nejvíce dotazovaných (25) se domnívalo, že správnou odpovědí je možnost C. Volbu B označilo 11 studentů a 3 respondenti zvolili možnost D.

Graf č. 36

Poslední položka první dotazníkové části se zabývala adjektivem *triezvy*³⁵. Možnosti, ze kterých bylo možné vybrat správný překlad, byly: A.) odezvy, B.) třený, C.) špatný, D.) střízlivý. Správným byl překlad *střízlivý*. Na tuto otázku odpovědělo správně 28 studentů, což není příliš dobrý výsledek. Ještě o jednoho respondenta více (29) zřejmě zmátlo krátké zakončení tohoto adjektiva a proto byla označena možnost A. Volba B se vyskytla 3x, možnost C pak 1x.

Graf č. 37

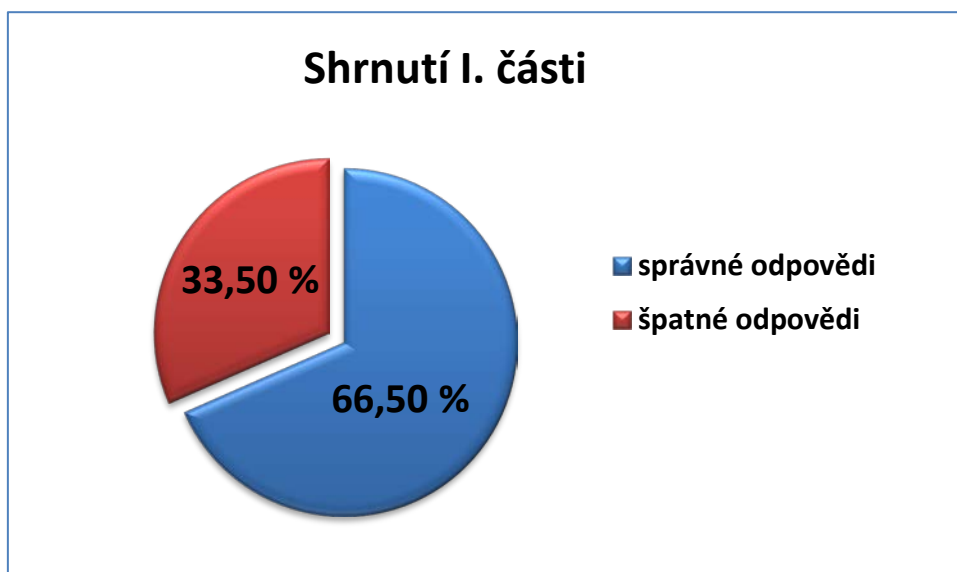
³⁴ *úžera*, -y ž *lichva* (tamtéž, s. 155.)

³⁵ *triezvy střízlivý* (tamtéž, s. 149.)

2.7 Shrnutí I. části

V první části dotazníku měli studenti volbu překladu zkomplikovanou především tím, že neměli k dispozici další kontext, do kterého by byl výraz zařazen. Celkem bylo do první části zařazeno 10 sloves. Největší potíže měli respondenti se slovesem *odobrit'*, u kterého úspěšnost jen necelých 20 %. Problematická byla také slovesa *vyžmýkat'* a *zosobášit' (sa)*. U těchto byla úspěšnost pouze 54,1%, resp. 68,85%. Naopak naprosto bez problémů si poradili odpovídající se slovesem *čudovat' sa*, které jako jediné přeložili správně úplně všichni. Substantiv bylo začleněno 13. Složitý byl pro studenty překlad zejména substantiv *stĺpček* (24,59 %), *úžera* (36,07 %), *vrecúška* (45,9 %), *vidiek* (32,79 %), *preteky* (57,38 %), *platňa* (59,02 %). Ani u dalších položek se substantivy nebyly výsledky příliš pozitivní. Nejúspěšnější byli respondenti v překladu substantiva *cestoviny* (96,72 %). Zařazeny byly i 4 adjektiva. Nejjednodušeji se, alespoň studentům, jevílo adjektivum *veriaci* (88,52 %). Naproti tomu adjektiva *triezvy* (45,9 %) a *chorľavý* (34,43 %) se jevíla na překlad jako nejtěžší. Dále bylo součástí prvního oddílu jedno adverbium - *odkial'* -, se kterým si respondenti vesměs poradili (95,08 %) a také dvě slovní spojení: *rezancová polievka* a *išla dnu*. U prvního zvolilo správný překlad jen 68,85 % daotazovaných. Vazbu *išla dnu* nezvládla správně přeložit téměř polovina respondentů (45,9 %).

Celkově bylo tedy v první části dotazníku zaznamenáno 1 252 správných odpovědí a 578 špatných. Studenti tak byli úspěšní téměř přesně ve dvou třetinách svých zvolených překladů.

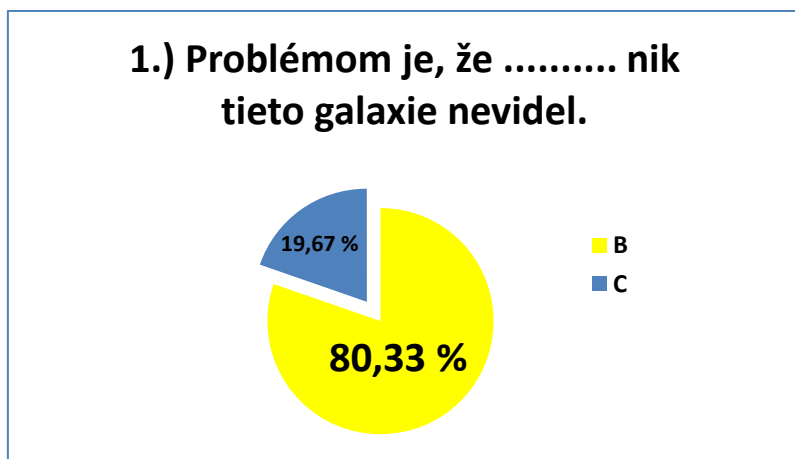

Graf č. 38

2.8 Analýza II. části

V prostřední části dotazníku měli respondenti za úkol doplnit chybějící výraz do vět psaných ve slovenském jazyce. Vět bylo celkem 15, přičemž každá položka měla vždy pouze jednu správnou odpověď. Studenti doplňovali, jak slovesa, substantiva, tak např. i předložky či adjektiva.

První věta, do které měli dotazovaní doplnit chybějící výraz, zněla takto: „Problémom je, že ..... nik tieto galaxie nevidel.“ Student měl doplnit adverbium z těchto nabízených variant: A.) dopiaľ, B.) dosiaľ, C.) dokiaľ, D.) doviaľ. Překlad této věty zní: „Problémem je, že dosud nikdo tyto galaxie neviděl.“ Pokud tedy chtěl respondent odpovědět správně, musel zvolit výraz *dosiaľ*³⁶. To provedlo celkem 49 studentů. Zbýlých 12 odpovídajících vybralo nesprávnou variantu C³⁷, ta totiž znamená *dokud*.

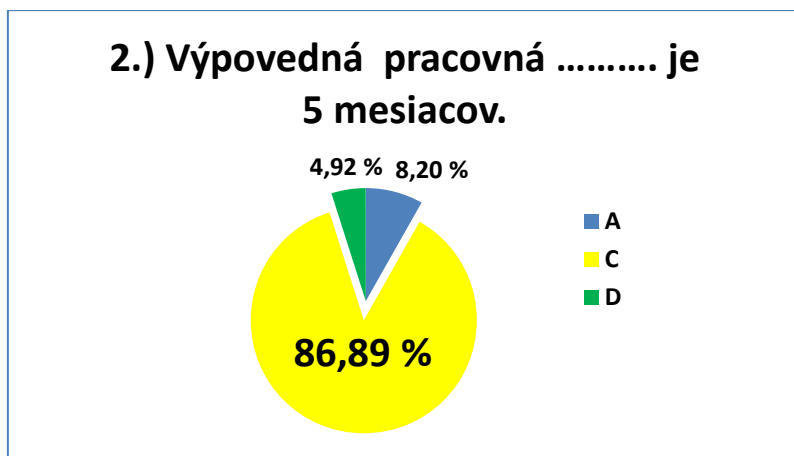
Graf č. 39

Druhou větou na doplnění byla tato: „Výpovedná pracovná ..... je 5 mesiacov.“ Možnosti doplnění byly tyto: A.) pôžička, B.) levota, C.) lehota, D.) lahôda. Věta přeložená do češtiny: „Výpovědní pracovní lhůta je 5 měsíců.“ Proto bylo nutné vybrat slovo *lehota*³⁸. Správně volilo 53 studentů, proto se tato otázka řadila mezi ty nejsnadnější. Pět respondentů uvedlo možnost A, volbu D pak uvedli 3 studenti.

³⁶ dosiaľ přísl. *dosud* (tamtéž, s. 31.)

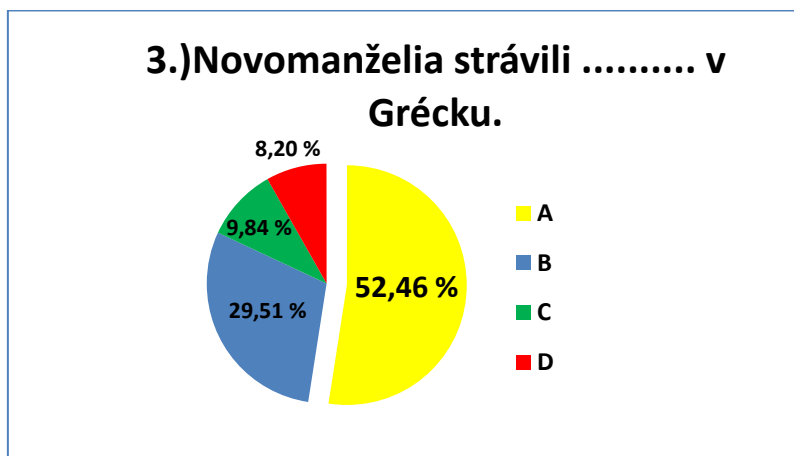
³⁷ dokiaľ 1 zájm. přísl. *dokud* (tamtéž, s. 30.)

³⁸ lehota, -y 2. mn. -hôt ž *lhůta* (tamtéž, s. 62)

Graf č. 40

Další položkou byla věta: „Novomanželia strávili ..... v Grécku.“ Správne doplnění bylo možné vybrat z těchto možností: A.) medové týždne, B.) bozky, C.) sužobu, D.) svätice. Český překlad zní: „Novomanželé strávili líbánky v Řecku.“ Slovenským překladem *líbánok* jsou *medové týždne*³⁹. Správnou variantu označilo 32 studentů, což dokazuje, že tento výraz není respondentům příliš znám. Nejčastější špatnou volbou byla možnost B (18), následovala možnost C (6), varianta D byla vybrána 5x.

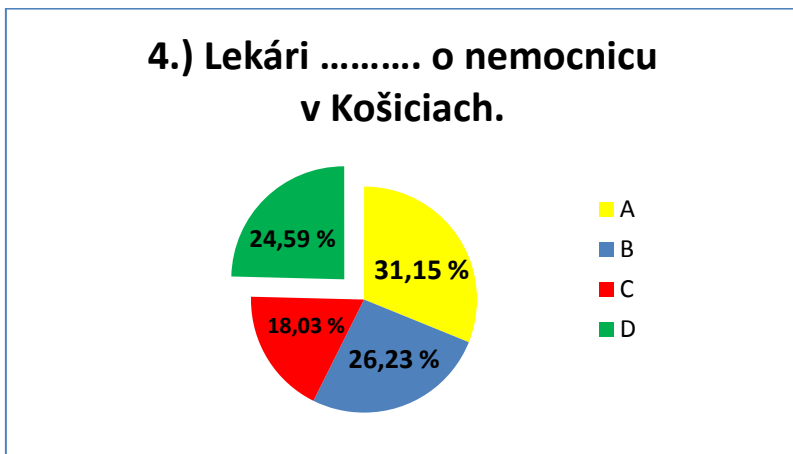
Graf č. 41

Čtvrtá věta byla v následujícím znění: „Lekári ..... o nemocnicu v Košiciach.“ Respondent měl doplnit sloveso z těchto možností: A.) sa priahajú, B.) sa vedia, C.) sa boria, D.) sa sporia. Věta přeložená do češtiny zní: „Lékaři se přou o nemocnici v Košicích.“ Bylo tedy nutné zvolit variantu D - *sa sporia*⁴⁰. Tato položka se stala pro studenty velmi komplikovanou, jelikož správnou odpověď vybralo jen 15 z nich.

³⁹ líbánky ž pomn. *medové týždne* (tamtéž, s. 226.)

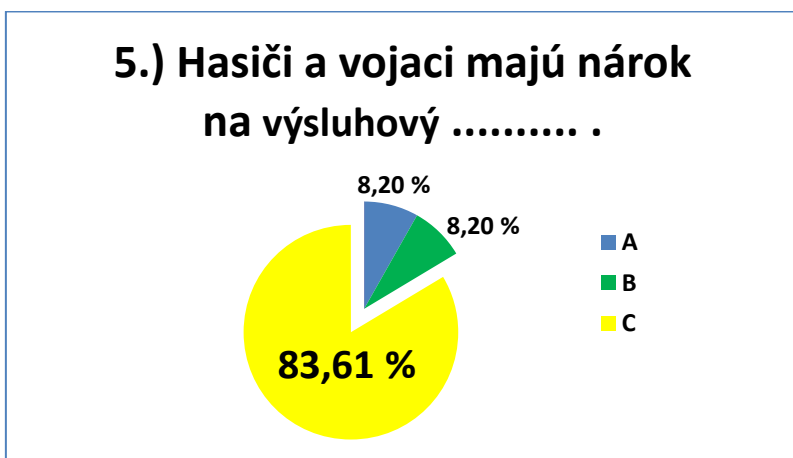
⁴⁰ sporit' sa, -í, -ia *přít se* (tamtéž, s. 135.)

Nejčastější špatnou odpovědí byla varianta A (19). Šestnáct respondentů vybralo možnost B, volbu C zvolilo 11 studentů.

Graf č. 42

Další neúplnou větou byla tato: „Hasiči a vojáci mají nárok na výsluhový.....“ Dotazovaní měli doplnit jedno z nabízených substantiv: A.) dôhod, B.) východok, C.) dôchodok, D.) schodok. Překlad této věty je: Hasiči a vojáci mají nárok na výsluhový důchod. Do slovenštiny se výraz *důchod* překládá jako *dôchodok*⁴¹. Správnou variantu zvolilo 51 studentů. Zbýlých 10 respondentů si rovnoměrně rozdělilo možnosti A a B.

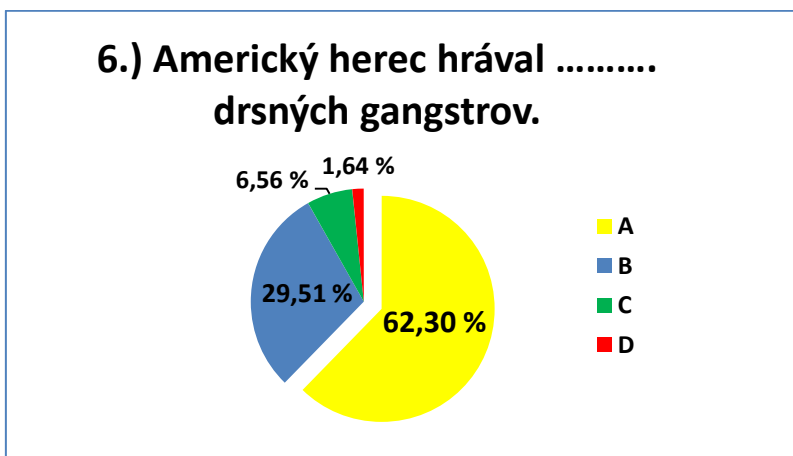
Graf č. 43

Šestá nekompletní věta měla toto znění: „Americký herec hrával ..... drsných gangstrov.“ Možnosti k doplnění byly tyto: A.) najmä, B.) zajmä, C.) vyjmä, D.) kradma. Do češtiny přeložená věta zní: „Americký herec hrával zejména drsné gangstery.“ Adverbium zejména se do slovenštiny překládá jako *najmä*⁴². Pokud chtěl tedy student

⁴¹ dôchodok, -dku m *důchod* (tamtéž, s. 32.)

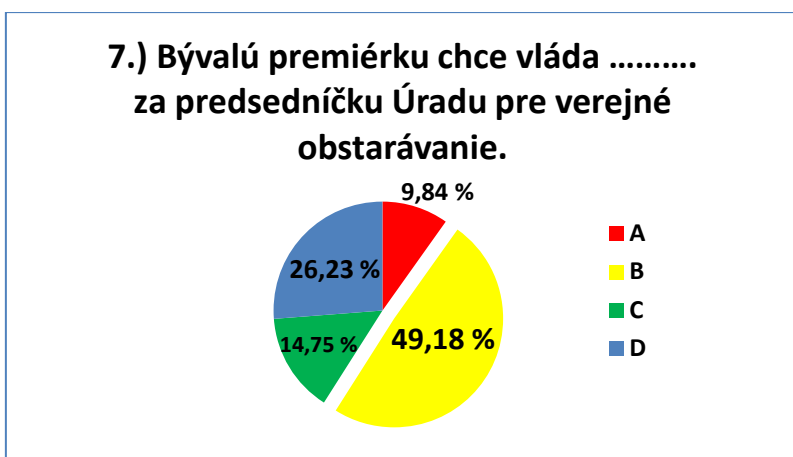
⁴² najmä přísl. *zejména, hlavně* (tamtéž, s. 72.)

správně doplnit, musel vybrat možnost A. Tuto volbu označilo 38 dotazovaných. Zřejmě kvůli grafické podobnosti zvolilo 18 studentů *zajmä*, toto slovo však ve slovenštině neexistuje. Čtyři odpovídající zaznačili možnost C, jeden pak volbu D.

Graf č. 44

Sedmá věta se týkala slovenské politiky a zněla následovně: „Bývalú premiérku chce vláda ..... za predsedníčku Úradu pre verejné obstarávanie.“ Sloveso, které mělo být doplněno, bylo vybíráno z těchto možností: A.) vymerat', B.) vymenovat', C.) vyvriet', D.) pomíňať. Český překlad této věty zní: „ Bývalou premiérku chce vláda jmenovat předsednicí Úřadu pro veřejné zakázky.“ Slovenský výraz pro sloveso *jmenovat* je *vymenovat'*⁴³. Správnou volbu B uvedlo 30 studentů. Druhá polovina respondentů si rozdělila nesprávné varianty následovně: 16 studentů D, 9 studentů C, 6 studentů A.

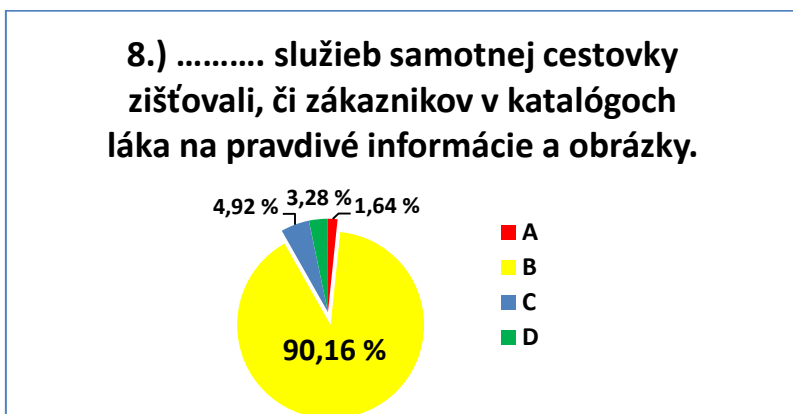

Graf č. 45

⁴³ vymenovať, -uje, -ujú 1 vyjmenovať 2 niekoho za niečo jmenovat (tamtéž, s. 163.)

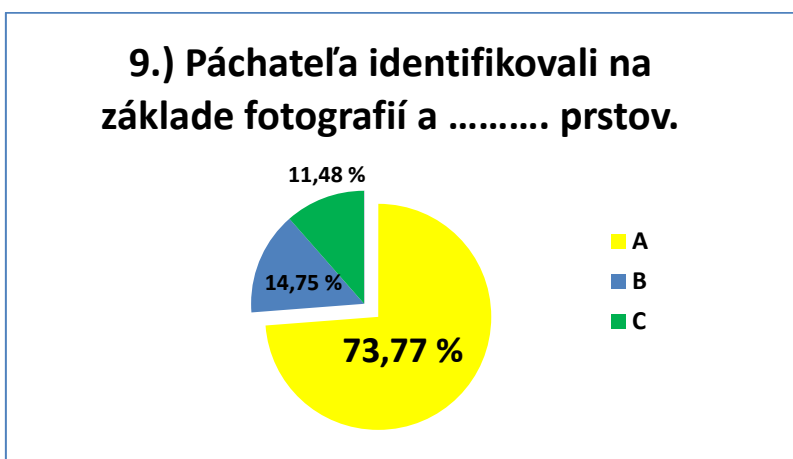

Osmou položkou byla věta: „..... služieb samotnej cestovky zisťovali, či zákazníkov v katalógoch láka na pravdivé informácie a obrázky.“ Možnosti doplnění byly: A.) skôr, B.) okrem, C.) napokon, D.) zatiaľ. Překladem je věta: „Kromě služeb samotné cestovky, zjišťovali, zda zákazníci lákají v katalogu na pravdivé informace a obrázky.“ Adverbium *kromě* se do slovenštiny překládá jako *okrem*⁴⁴. U této položky byli studenti velmi úspěšní, jelikož správně odpovědělo 51 z nich. Možnost A označilo 5 respondentů, stejný počet pak variantu C. Volbu D vybral jeden student.

Graf č. 46

Další neúplnou větou byla tato: „Páchateľa identifikovali na základe fotografií a ..... prstov.“ Správné substantivum bylo na výběr z těchto variant: A.) odtlačkov, B.) odtienov, C.) otlakou, D.) otrasou. Věta přeložená do češtiny: „Pachatele identifikovali na základě fotografií a otisků prstů.“ Slovenským překladem *otisků* je výraz *odtlačkov*⁴⁵. Necelé ¾ dotazovaných (45) vybraly správnou odpověď. Devět studentů zvolilo B, sedm pak C.

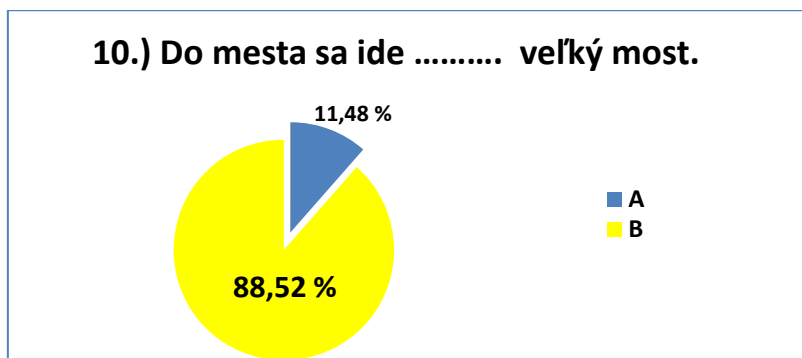

Graf č. 47

⁴⁴ okrem *kromě* (tamtéž, s. 89.)

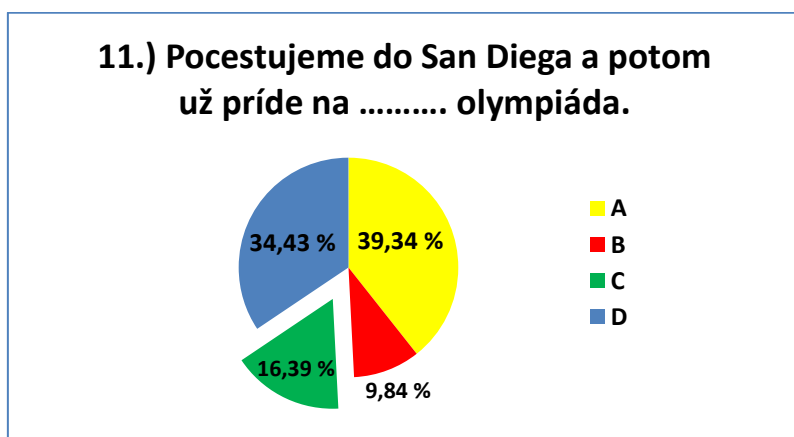
⁴⁵ odtlačok, -čku m 1 *otisk* stopy, razítka (tamtéž, s. 87.)

Desátá položka obsahovala větu: „Do mesta sa ide ..... veľký most.“ Student měl doplnit předložku z této nabídky: A.) pres, B.) cez, C.) pre, D.) napriek. Do češtiny přeložená věta: „Do města se jde přes velký most.“ Slovenský překlad předložky *přes* zní: *cez*⁴⁶. U této věty se pouze 7 studentů nechalo zmást grafickou podobou slova a zvolilo možnost A. Všichni ostatní respondenti (54) uvedlo správnou odpověď B.

Graf č. 48

Jedenáctou neúplnou větou byla tato: „Pocestujeme do San Diega a potom už príde na ..... olympiáda.“ Správnou podobu substantiva vybírali respondenti z těchto možností: A.) riad, B.) radu, C.) rad, D.) riadu. Českým překladem je věta: „Pocestujeme do San Diega a potom už přijde na řadu olympiáda.“ U této věty měli studenti potíže zejména s určením správného rodu výrazu. Slovo řada je v češtině ženského rodu, ovšem ve slovenštině je to výraz mužského rodu - rad⁴⁷. Druhým problémem bylo určení správné grafické podoby slova. U této položky odpovědělo správně pouze 10 respondentů. Možnost A zvolilo 24 studentů, volbu D 21 studentů, a konečně variantu B 6 studentů.

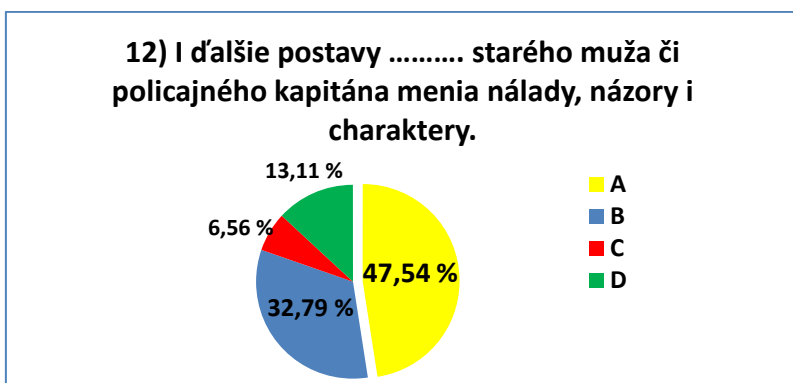

Graf č. 49

⁴⁶ cez předl. se 4. p. *přes* (tamtéž, s. 22.)

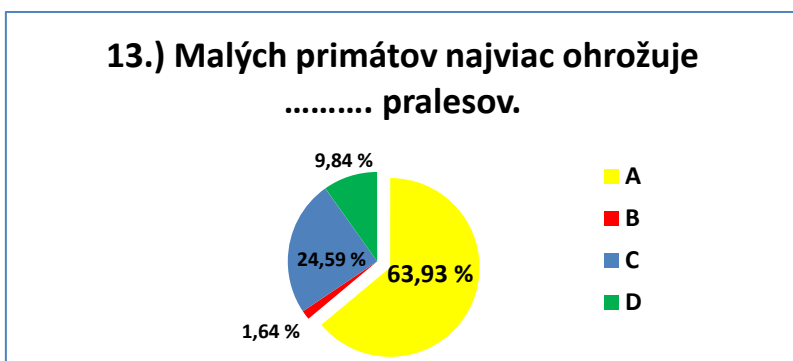
⁴⁷ rad¹, -u m 1 *řada* (tamtéž, s. 122.)

Dvanáctá věta, do které měli studenti doplnit chybějící výraz, byla: „I ďalšie postavy ..... starého muža či policajného kapitána menia nálady, názory i charaktery.“ Varianty doplnění: A.) vrátane, B.) vrátenie, C.) vovedne, D.) večne. Přeložená věta: I další postavy včetně starého muže či policejního kapitána mění nálady, názory i charaktery.“ Adverbium *včetně* se do slovenštiny překládá takto: *vrátane*⁴⁸. Tato položka byla podle výsledků také problematickou, správně volilo 29 studentů. Nesprávné odpovědi byly rozděleny následovně: varianta B - 20 respondentů, varianta D - 8 respondentů, varianta C 4 respondenti.

Graf č. 50

Třináctá nekompletní věta byla tato: „Malých primátov najviac ohrožuje ..... pralesov.“ Vhodné substantivum bylo možné doplnit z možností: A.) vyklčovanie, B.) vyhlasovanie, C.) vychýrovanie, D.) vynáranie. Překladem je věta: „Malé primáty nejvíce ohrožuje vymycování pralesů.“ Bylo tedy nutné zvolit variantu A - vyklčovanie⁴⁹. Správně odpovědělo 39 studentů. Patnáct studentů uvedlo možnost C, šest studentů možnost D, jeden B.

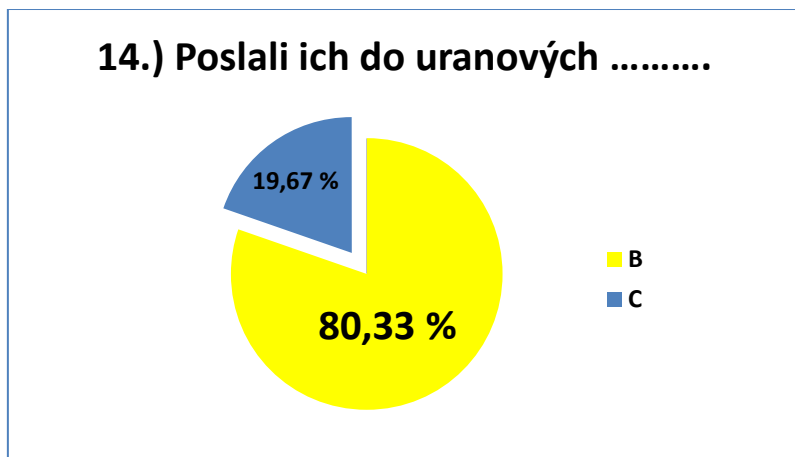

Graf č. 51

⁴⁸ vrátane, přísl. *včetně* (tamtéž, s. 159.)

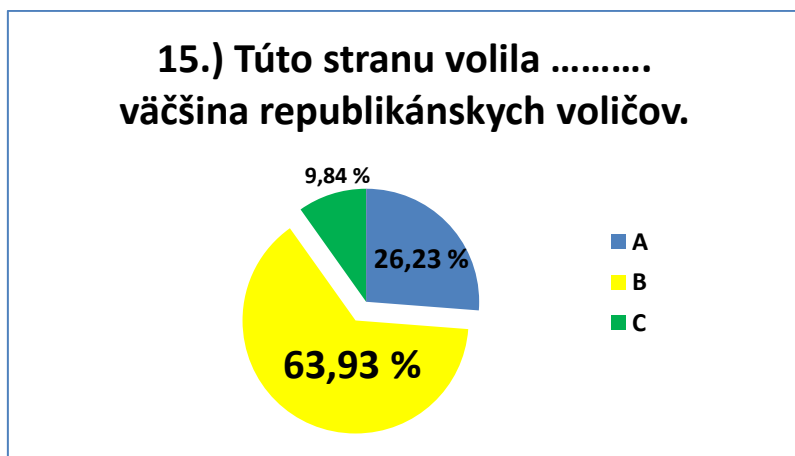
⁴⁹ vyklčovať, -uje, ujú *vymýtit* les (tamtéž, s. 162.)

Předposlední větou této části byla věta: „Poslali ich do uranových .....“ Možnosti doplnění byly: A.) dolkov, B.) dolov, C.) baní, D.) šachov. Překlad věty: „Poslali je do uranových dolů.“ Správná byla tedy možnost C - baní⁵⁰. Studenti se u této věty rozhodovali mezi 2 variantami - B a C. Správnou označilo pouze 12 z nich.

Graf č. 52

Poslední položka 2. části dotazníku tvořila věta: „Túto stranu volila ..... väčšina republikánskych voličov.“ Varianty k doplnění: A.) drsivá, B.) drvivá, C.) drvitá, D.) drevivá. Překladem měla být věta: „Tuto stranu volila drtivá většina republikánských voličů.“ Proto si tato věta vyžadovala doplnění varianty B - drvivá⁵¹. Správně větu doplnilo 39 studentů. Možnost A si vybralo 16 studentů, 6 studentů zaznačilo C.

Graf č. 53

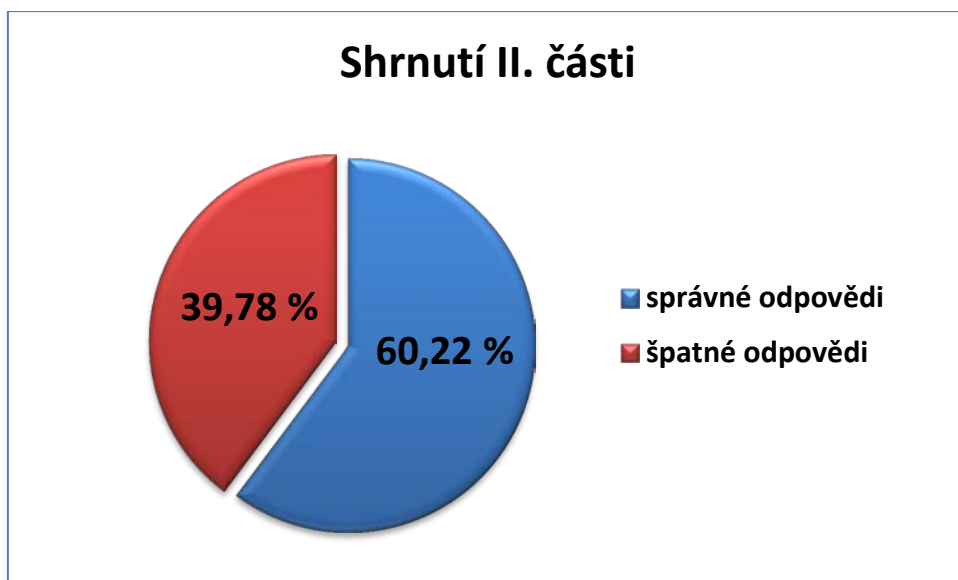
⁵⁰ baňa¹, -ne ž důl, šachta, jáma (tamtéž, s. 15.)

⁵¹ drvivý drtivý (tamtéž, s. 34.)

2.9 Shrnutí II. části

Ve druhé části už měli studenti k dispozici jako pomůcky delší kontext, do kterého měli slovenský výraz doplnit. Objevovala se proto méně známá slova či konstrukce, a navíc bylo nutné věnovat zvýšenou pozornost i grafické podobě nabízených variant. Co se týče doplňování sloves, bylo pro studenty v obou případech velmi problematické. V sedmé položce doplnila správně sloveso *vymeňovat* pouze necelá polovina studentů (49,18 %), ve čtvrté položce doplnila správně sloveso *sa sporia* dokonce jen necelá čtvrtina studentů (24,59 %). Při doplňování substantiv měli respondenti největší potíže se slovy *rad* a *baní*. U těchto dvou položek byla podle výsledků vůbec nejnižší procentuální úspěšnost v celé druhé části dotazníku (16,39 %, resp. 19,67 %). Substantivu *vyklčovanie* nerozumí 36,07 % respondentů. Stejně množství odpovídajících pak špatně porozumělo adjektivu *drvivá*. I s doplněním adverbii *vrátane* (47,54 %) a *najmä* (62,3 %) si studenti neporadili příliš dobře. Výraz *medové týždne* nezná téměř polovina studentů (47,54 %). Na druhé straně podle výsledků prokázali studenti dobrou znalost adverbia *okrem* (90,16 %), předložky *cez* (88,52 %), substantiv *lehota* (86,89 %) a *dôchodok* (83,61 %). U žádné položky se neprokázala 100% znalost.

Celkově bylo v druhé části dotazníku zaznamenáno 551 správných odpovědí a 364 odpovědí nesprávných. Procentuální úspěšnost byla tak horší než v první části, přibližně 60%.

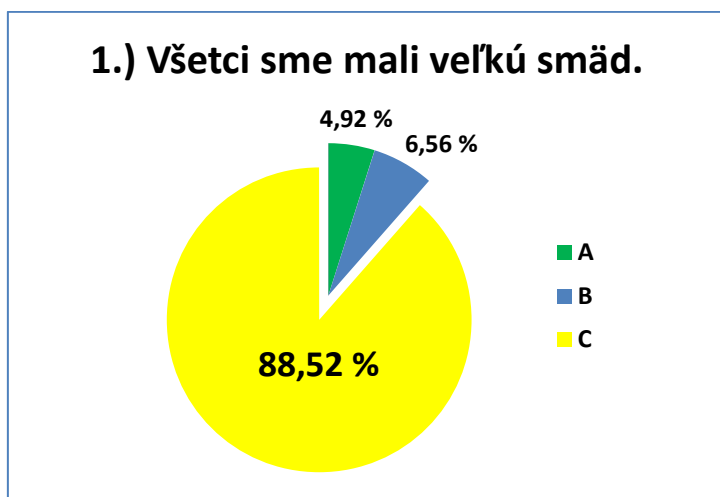

Graf č. 54

2.10 Analýza III. části

V závěrečné části dotazníku měli studenti za úkol přeložit celou větu psanou ve slovenštině do češtiny. Tato část obsahovala 15 slovenských vět a student měl stejně jako v předchozích částech na výběr ze 4 možností, přičemž správná byla vždy pouze jedna. Ve většině vět bylo zásadní správně přeložit jeden či dva klíčové výrazy, které určovaly smysl celé věty. Mohlo se jednat o sloveso, substantivum, adjektivum aj.

První větou na přeložení byla tato: „Všeci sme mali veľkú smäd.“ Možnosti překladu byly tyto: A.) Všichni jsme měli velký hlad., B.) Všichni jsme měli velkou svačinu., C.) Všichni jsme měli velkou žízeň., D.) Každý z nás hodně smrděl. U této položky bylo klíčovým výrazem slovo smäd⁵². Českým překladem tohoto slova je žízeň, proto byla správnou možností věta C - Všichni jsme měli velkou žízeň. Tuto volbu uvedlo 54 studentů, což dokazuje, že tento výraz je velmi frekventovaný a je studentům dostatečně znám. Možnost B volili 4 respondenti, možnost A 3 odpovídající.

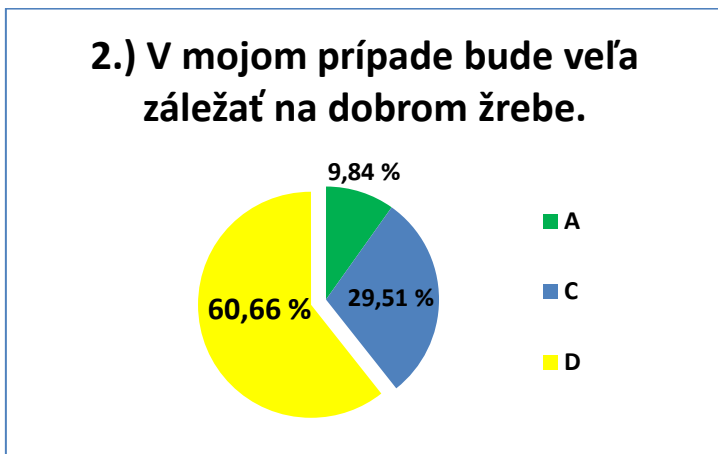
Graf č. 55

Druhou položkou v této části byla slovenská věta sebraná ze sportovních stránek novin: „V mojom prípade bude veľa záležať na dobrom žrebe.“ Studenti vybírali z těchto možností: A.) V mém případě bude hodně záležet na dobrém větru., B.) V mém případě to bude hodně záviset na stavu mého žebra., C.) V mém případě bude velmi záležet na dobrém odrazu., D.) V mém případě bude hodně záležet na dobrém losu. V této větě bylo klíčovým výrazem slovo žreb⁵³. Do češtiny se tento výraz překládá jako los, proto byla správná možnost D. U této položky už studenti váhali více, jelikož správnou odpověď

⁵² smäd, -u m žízeň (tamtéž, s. 134.)

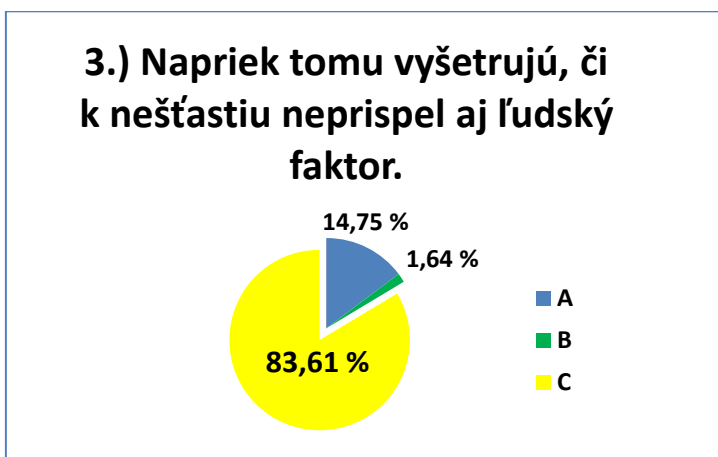
⁵³ žreb, -u m los (tamtéž, s. 185.)

zvolilo jen 37 studentů. Osmnáct respondentů se domnívalo, že překladem slova *žreb* je *odraz*. Variantu A označilo zbývajících 6 studentů.

Graf č. 56

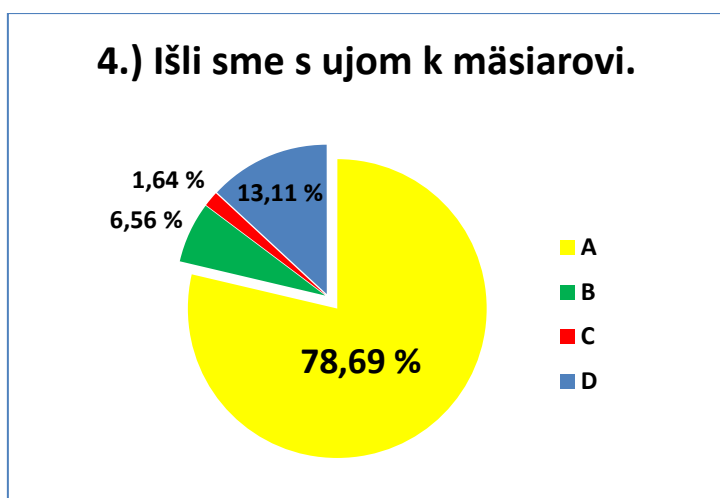
Další větou určenou k překladu byla následující: „Napriek tomu vyšetrujú, či k nešťastiu neprispel aj ľudský faktor.“ Varianty překladu byly: A.) Kvůli tomu vyšetřují, zda k neštěstí nepřispěl i lidský faktor., B.) Díky tomu vyšetřují, zda k neštěstí nepřispěl i lidský faktor., C.) Navzdory tomu vyšetřují, zda k neštěstí nepřispěl i lidský faktor., D.) V podstatě vyšetřují, zda k neštěstí nepřispěl i lidský faktor. V tomto případě bylo nejdůležitější správně přeložit adverbium *napriek*⁵⁴. Do češtiny se toto příslovce překládá jako *navzdory* (tomu). Správnou odpovědí byla tedy varianta C, kterou vybralo 51 studentů. Tyto výsledky dokazují, že si s touto položkou poradili respondenti velmi dobře. Nesprávnou možnost A uvedlo 9 studentů, 1 pak možnost B.

Graf č. 57

⁵⁴ napriek přísl. *navzdory*; ~ tomu *přesto*, *vzdor tomu* (tamtéž, s. 74.)

Čtvrtá věta, kterou měli studenti správně přeložit, byla tato: „Išli sme s ujom k mäsiarovi.“ K dispozici byly varianty: A.) Šli jsme se strýcem k řezníkovi., B.) Šli jsme s kamarádem k masérovi., C.) Šli jsme s pejskem k veterináři., D.) Šli jsme se strýcem k masérovi. U této položky bylo důležité znát dva výrazy, a to *ujom*⁵⁵ a *mäsiarovi*⁵⁶. Překladem těchto slov jsou výrazy *strýc* a *řezník*. Správnou odpovědí tak byla možnost A - Šli jsme se strýcem k řezníkovi. Správný překlad odhalilo 48 studentů. Osm studentů se domnívalo, že českým překladem slova *mäsiar* je *masér* a přiklonilo se k variantě D. Čtyři studenti nesprávně přeložili oba klíčové výrazy a zvolili možnost B, jeden pak možnost C.

Graf č. 58

Pátou položkou byla věta: „Zvyšné médiá prežívajú vďaka dotáciám cirkvi.“ Nabídka překladu byla: A.) Výše zmíněná média přežívají díky dotacím církve., B.) Méně známá média přežívají díky dotacím církve., C.) Všechny média přežívají díky dotacím církve., D.) Ostatní (zbývající) média přežívají díky dotacím církve. U této položky byla zásadní znalost slova *zvyšné*⁵⁷. Toto slovo se překládá do češtiny jako *zbývající*. Správnou odpověď zvolila pouze polovina studentů (31), proto se tato položka řadí k těm problematictějším v této části dotazníku. Nejčastější nesprávnou variantou byla varianta A, kterou uvedlo 25 respondentů. Tři studenti označili B, dva pak C.

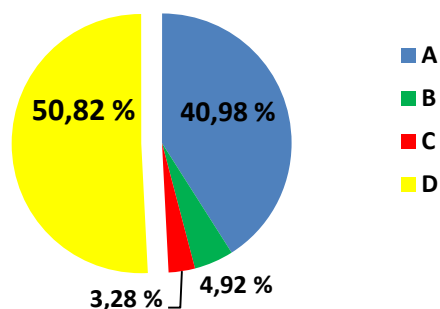
⁵⁵ ujo, -a, 1. mn. -ovia m *strýc* matčin bratr (tamtéž, s. 151.)

⁵⁶ mäsiar, -a řezník (tamtéž, s. 66.)

⁵⁷ zvyšný 1 *prebytečný* 2 *zbývající* (tamtéž, s. 183.)

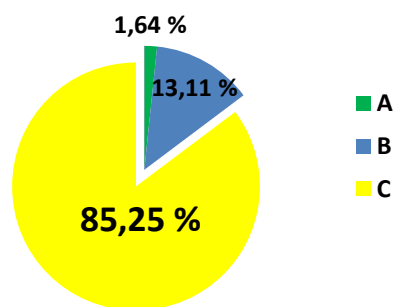
5.) Zvyšné médiá prežívajú vďaka dotáciám cirkvi.

Graf č. 59

Šestá veta určená k prekladu byla: „Robotníci majú naponáhlo.“ Studenti vybírali z těchto voleb: A.) Roboti mají velmi napilno., B.) Dělníci mají téměř hotovo., C.) Dělníci mají napilno., D.) Tvůrci robotů už jsou na dobré cestě. V této větě bylo důležité správně přeložit dva výrazy, a to substantivum *robotníci*⁵⁸ a adverbium *naponáhlo*⁵⁹. Českým překladem jsou slova *dělníci* a *napilno* (*narychlo*). Tato věta se, podle výsledků, řadila k těm jednodušším. Správný překlad uvedlo 52 studentů. Nesprávnou odpověď B zvolilo 8 studentů. Jeden student se pak domníval, že překladem slova *robotníci* jsou *roboti*.

6.) Robotníci majú naponáhlo.

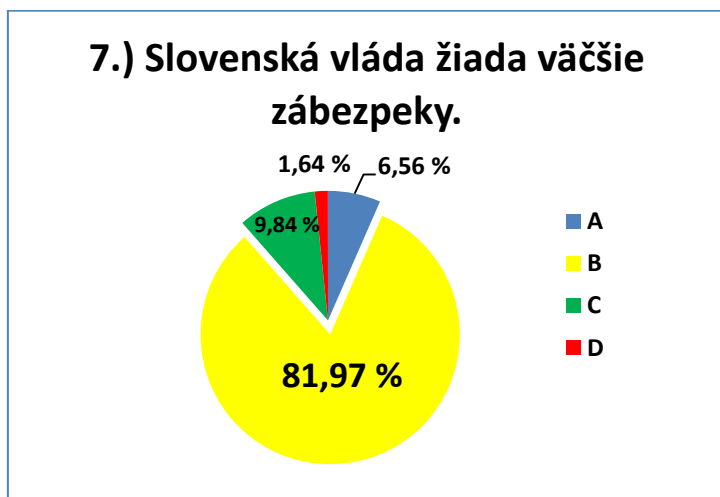

Graf č. 60

⁵⁸ robotník, -a, 1. mn. -ci m *dělník* (tamtéž, s. 124.)

⁵⁹ naponáhle i naponáhlo přísl. *narychlo, nahonem* mať n. *mít naspěch* (GAŠPARÍKOVÁ, Ž. - KAMIŠ, A.: Slovensko-český slovník. SPN, Praha 1986, s. 253.)

Sedmá věta, se kterou si měli studenti poradit, byla tato: „Slovenská vláda žiada väčšie zábezpeky.“ Možnosti, jak tuto větu přeložit, byly: A.) Slovenská vláda požaduje vyšší daně., B.) Slovenská vláda požaduje větší záruky., C.) Slovenská vláda chce větší bezpečnost., D.) Slovenská vláda žádá o větší trpělivost. V tomto případě bylo klíčovým výrazem substantivum *zábezpeky*⁶⁰. I tato věta nebyl pro studenty příliš složitá. Správnou odpověď vyznačilo 50 studentů. Šest respondentů uvedlo variantu C, 4 zvolilo A, jeden pak vybral D.

Graf č. 61

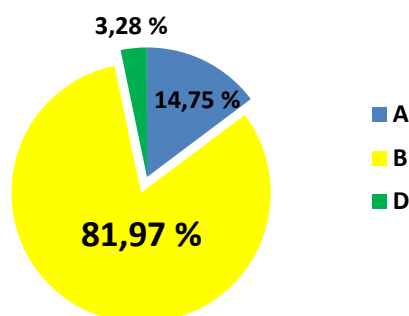
Další položkou byla slovenská věta: „Všetky lístky na jesenný festival Pohoda sa rozchytali.“ Studenti měli na výběr tyto možnosti: A.) Všetchny vstupenky na jarní festival Pohoda se prodaly. B.) Všetchny vstupenky na podzimní festival Pohoda se rozebraly., C.) Všetchny vstupenky se na prosluněný festival Pohoda ještě neprodaly., D.) Všetchny lístky na podzimní festival Pohoda se rozdávaly zdarma. Důležité bylo, správně přeložit sloveso *rozchytali*⁶¹ a také výraz, který byl do věty záměrně zakomponován místo adjektiva *letný*, a sice *jesenný*⁶². Ovšem i přes toto „ztížení“ si studenti poradili totožně jako s předchozí položkou - 50 správných odpovědí. Devět respondentů nesprávně přeložilo adjektivum *jesenný* a označilo možnost A. Zbývající dva dotazovaní nesprávně přeložili sloveso *rozchytali* a vybralo variantu D.

⁶⁰ zábezpeka, -y ž *záruka* (Nečas J. - Kopecký M.: *Slovensko-český a česko-slovenský slovník rozdílných výrazů*. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1963, s. 168.)

⁶¹ rozchytat', -á, -ajú *rozebrat* zboží (tamtéž, s. 126.)

⁶² *jesenný podzimní* (tamtéž, s. 51.)

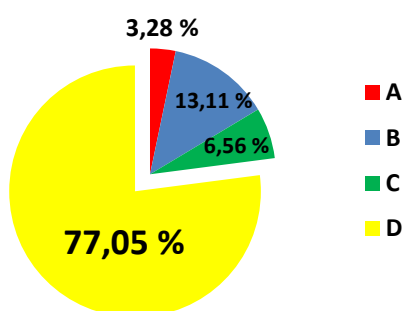
8.) Všetky lístky na jesenný festival Pohoda sa rozchytali.

Graf č. 62

Devátou větou v této části dotazníku byla věta: „Keby ho zbadala, bolo by to prekvapivé.“ Varianty, které měli studenti k dispozici, byly: A.) Kdyby ho už nepoznala, bylo by to překvapivé., B.) Kdyby ho poslechla, bylo by to překvapivé., C.) Kdyby na něj zapomněla, bylo by to překvapivé., D.) Kdyby ho spatřila, bylo by to překvapivé. Zásadní zde byl překlad slovesa *zbadala*⁶³. Správně tento výraz přeložilo 47 studentů. Možnost B zvolilo 8 respondentů, 4 odpovídající uvedli variantu C a 2 dotazovaní si vybrali volbu A.

9.) Keby ho zbadala, bolo by to prekvapivé.

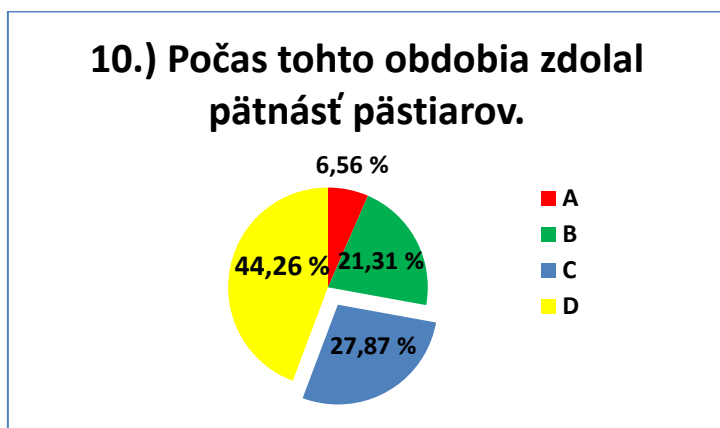

Graf č. 63

Desátá slovenská věta byla opět sebrána ze sportovní rubriky: „Počas tohoto obdobia zdolal pätnásť pästairov.“ Na výběr byly tyto možnosti: A.) Doted' zdolal patnásť vrcholů., B.) V tomto období zdolal patnásť vrcholů., C.) V tomto období zdolal patnásť boxerů., D.) V tomto období zdolal patnásť nástrah. Klíčovým, v této větě, bylo

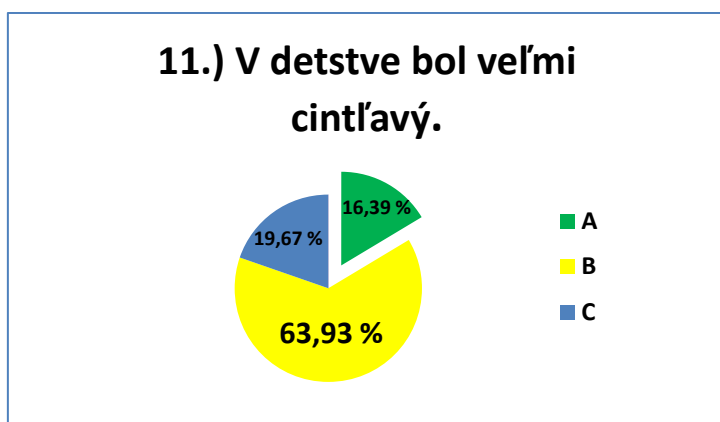
⁶³ zbadat', -á, -ajú *spatřit, zpozorovat, postřehnout* (tamtéž, s. 176.)

substantivum *pästiarov*⁶⁴. Roli při volbě správného překladu zřejmě hrála také neznalost správné výslovnosti hlásky *ä*. „Písmenem *ä* označuje se hláska, která se vyslovuje jako velmi otevřená, široká *e* (s nízkou polohou jazyka). Připouští se, i v spisovném jazyce, výslovnost obyčejného *e*.“ (Gašparíková - Kamiš, 1986, s. 18) Zřejmě díky tomuto faktu odpovědělo správně pouze 17 studentů. Nejčastější nesprávnou volbou byla možnost D (27). Variantu B uvedlo 13 respondentů, 4 pak možnost A.

Graf č. 64

Jedenáctou položkou byla slovenská věta: „V detstve bol veľmi cintľavý.“ Respondenti mohli zvolit jednu z těchto možností: A.) V dětství byl velmi slabý., B.) V dětství byl velmi stydlivý., C.) V dětství hodně šišlal. D.) V dětství měl velmi špatný zrak. Zásadním v této větě bylo přeložení slova *cintľavý*⁶⁵. Výsledky ukázaly, že tento výraz není studentům příliš znám - pouze 10 správných odpovědí. U této položky byla procentuální úspěšnost nejnižší z celé třetí části dotazníku. Nejčastěji (39x) se studenti domnívali, že slovo *cintľavý* znamená v češtině *stydľivý*. Zbylých 12 respondentů označilo variantu C.

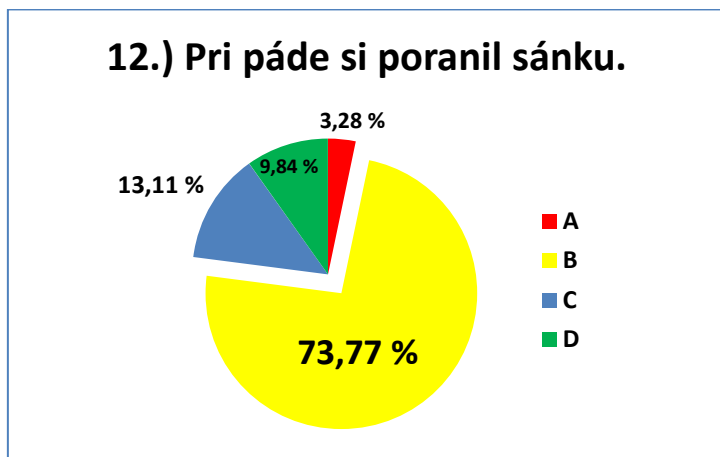

Graf č. 65

⁶⁴ *pästiar*, -a m *rohovník*, *boxer* (tamtéž, s. 97.)

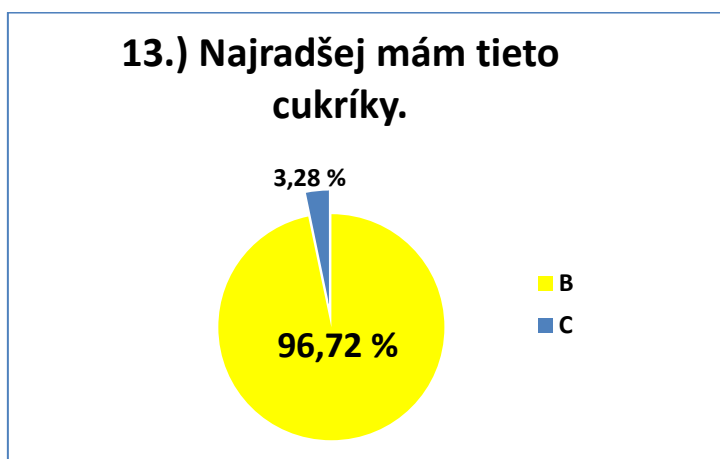
⁶⁵ *cintľavý* *něžný*, *křehký*; *slabý*, *útlý* (tamtéž, s. 22.)

Ve dvanácté otázce měli respondenti vyřešit překlad věty: „Pri páde si poranil sánku.“ Dopomoci jim měla tato nabídka překladu: A.) Při pádu si poranil ledvinu., B.) Při pádu si poranil čelist., C.) Při pádu si poranil míchu., D.) Při pádu si poranil páteř. Klíčovým výrazem bylo substantivum sánku⁶⁶. Českým překladem je výraz *čelist*. O kterou část těla se jedná, vědělo 45 studentů. Variantu C vybralo 8 studentů. Volbu D uvedlo 6 respondentů. Zbylí dva odpovídající označili možnost A.

Graf č. 66

Další položkou byla věta: „Najradšej mám tieto cukríky.“ Překlad bylo možné vybrat z těchto možností: A.) Nejraději mám tyto zákusky., B.) Nejraději mám tyto bonbóny., C.) Nejraději mám tyto koláčky., D.) Nejraději mám tyto sladké rohlíčky. Substantivum *cukríky*⁶⁷ se do češtiny překládá *bonbóny*. Tato položka se ukázala pro studenty jako nejjednodušší z této části dotazníku - správně odpovědělo 59 z nich. Pouze dva respondenti zvolili nesprávnou volbu C.

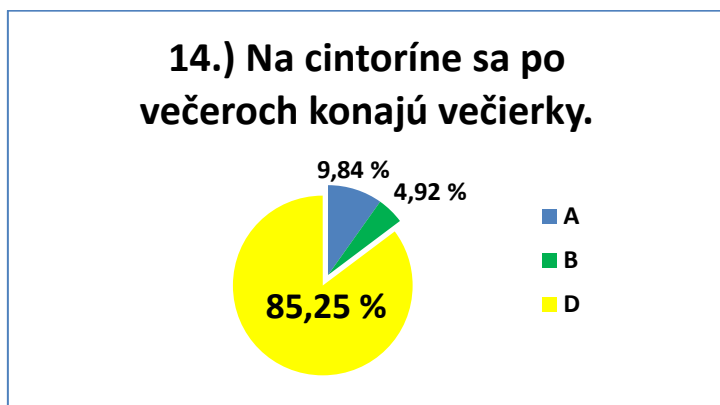

Graf č. 67

⁶⁶ sánka, -y, 2. mn. -nok ž *sanice, dolní čelist* (tamtéž, s. 130.)

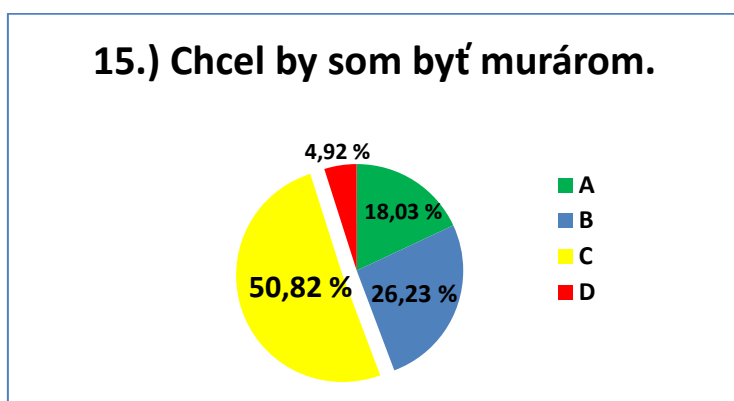
⁶⁷ cukrík², -a m. *cukrovinka, bonbón* (tamtéž, s. 23.)

Předposlední položka závěrečné části dotazníku byla tvořena slovenskou větou: „Na cintoríne sa po večeroch konajú večierky.“ Možnosti na výběr byly tyto: A.) Na náměstí se po večerech konají večírky., B.) Na náměstí se po večerech pořádají večere., C.) V parku se po večerech pořádají večírky., D.) Na hřbitově se po večerech konají večírky. Zásadní zde byl překlad slov *cintoríne*⁶⁸ a *večierky*⁶⁹. Správně tuto větu přeložila převážná většina studentů (52). Variantu A uvedlo 6 respondentů, 3 odpovídající označilo volbu B.

Graf č. 68

Poslední otázkou celého dotazníku byla věta: „ Chcel by som byť murárom.“ Respondenti měli na výběr možnosti: A.) Chtěl bych být malířem., B.) Chtěl bych být farářem., C.) Chtěl bych být zedníkem., D.) Chtěl bych být mlynářem. Závěrečným klíčovým slovem, se kterým si měli studenti poradit, bylo substantivum *murárom*⁷⁰. Správně odpověděla polovina studentů (31). Variantu B uvedlo 16 respondentů, možnost A označilo 11 studentů, zbylí tři pak vybrali D.

Graf č. 69

⁶⁸ cintorín, -a m *hřbitov* (tamtéž, s. 22)

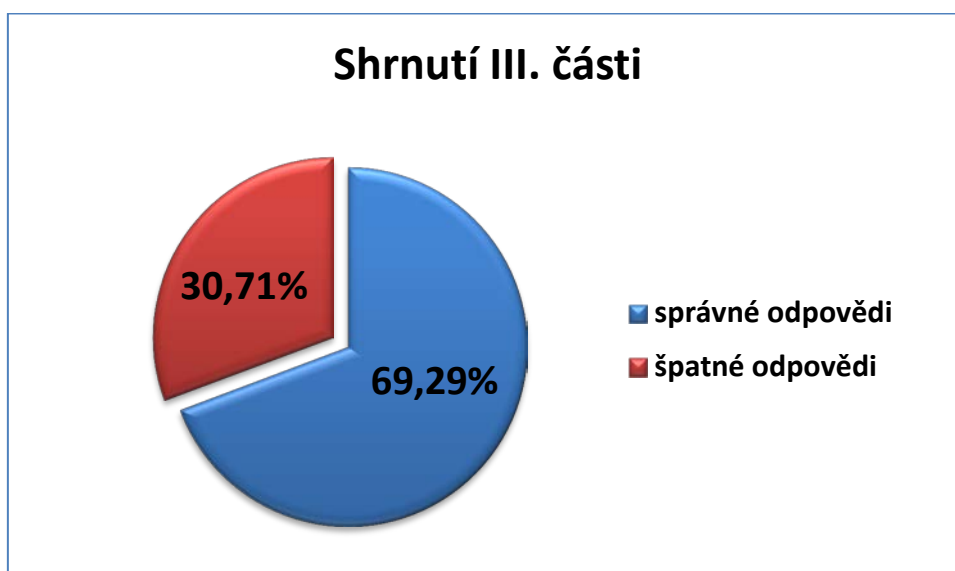
⁶⁹ večierok, -rka/-rku m *večirek* (tamtéž, s. 156)

⁷⁰ murár, -a m *zedník* (tamtéž, s. 69.)

2.11 Shrnutí III. části

V závěrečné části dotazníku měli studenti přeložit celou větu napsanou ve slovenském jazyce, přičemž bylo nejdůležitější správně přeložit jeden či dva klíčové výrazy, které udávaly smysl celé věty. V této části byl počet vět totožný s počtem položek v předchozí části dotazník, tedy 15. Nejčastěji byly oněmi zásadními výrazy substantiva. Celkem bylo nutné správně přeložit 13 substantiv, uvedených ve větách. Největší problémy měli studenti s překladem substantiva *pästiar* – jen 27,87% úspěšnost. Dalšími substantivy složitými na překlad byly podle výsledků substantiva *murár* (50,82% úspěšnost) a *žreb* (60,66% úspěšnost). Naopak nejjednodušší bylo pro studenty přeložit substantiva *cukrík* (96,72%) a *smäd* (88,52%). S oběma příslovci, které byly zásadní pro překlad dané věty, si studenti poradili dobře. U příslovce *napriek* bylo úspěšných 83,61 % studentů, u příslovce *naponáhlo* bylo úspěšných dokonce 85,25 % studentů. Co se týče překladu adjektiv, klíčových pro věty, ve kterých se nacházely, byly výsledky tristní. U adjektiva *zvyšné* odpověděl správně pouze každý druhý student (50,82 %). Nejhuře, z pohledu úspěšnosti, se jevila položka, která obsahovala adjektivum *cintľavý* (16,39%). Se slovesy si studenti poradili následovně – *rozchytat'* (81,97 %), *zbadat'* (77,05 %).

Celkem bylo v této části dotazníku uvedeno 634 správných odpovědí a 281 nesprávných odpovědí. Procentuální úspěšnost tak byla nejvyšší, ze všech tří částí dotazníku (69,29%).

Graf č. 70

2.12 Celkové shrnutí výsledků

Ve všech třech částech dotazníku byly výsledky poměrně vyrovnané – úspěšnost se pohybovala od 60 % do 70 % (viz tabulka č. 1). Nejlépe si studenti poradili s částí třetí (69,29 %), ve které bylo jejich úkolem přeložit kompletní větu ve slovenštině do češtiny. Naopak nejhorší byly výsledky prostřední části (60,22 %).

Část I.	66,50 %
Část II.	60,22 %
Část III.	69,29 %

Tabulka č. 1

Nejsnadnější pro studenty byl překlad slovesa *čudovať sa*, který správně vyřešilo všech 61 studentů. I další dvě nejsnadnější položky pro studenty, ve kterých chybovali pouze 2 z nich, se nacházely v úvodní části dotazníku – bylo sloveso *zošaliet'* a substantivum *cestoviny*. Stejného výsledku bylo dosaženo i u překladu věty: „*Najradšej mám tieto cukríky.*“ (viz tabulka č. 2)

Čudovať sa	100 %
Zošaliet'	96,72 %
Cestoviny	96,72 %
Najradšej mám tieto cukríky.	96,72 %

Tabulka č. 2

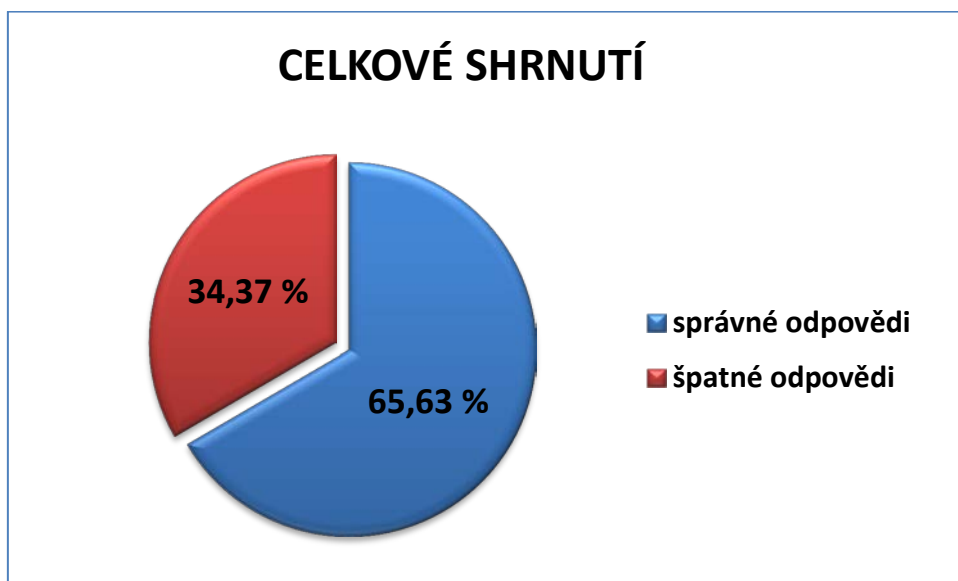
Výsledky ukázaly, že nejsložitější byl pro studenty překlad málo frekventovaného adjektiva *cintľavý* a doplnění věty: „*Pocestujeme do San Diega a pak už príde na rad olympiáda*“. Tyto položky správně určilo pouze 10 studentů. O 2 studenty více pak správně doplnilo větu: „*Poslali ich do uranových baní*“, a správně přeložilo sloveso *odobriť*. (viz tabulka č. 3)

Cintľavý	16,39 %
Pocestujeme do San Diega a pak už príde na rad olympiáda.	16,39 %
Poslali ich do uranových baní.	19,67 %
Odobriť	19,67 %

Tabulka č. 3

V kompletních výsledcích bylo zaznamenáno celkem 3 660 odpovědí, z toho 2 437 správných a 1 223 nesprávných. Správné byly tedy přibližně dvě třetiny všech odpovědí.

Graf č. 71

Závěr

Celkové výsledky ukázaly, že studenti bohemistiky na UP mají velmi dobré znalosti slovenského jazyka a dokázali většině otázek správně porozumět. Průkazná je 65,63% úspěšnost. Samozřejmě, tuto skutečnost ovlivňuje hned několik faktorů. V první řadě je to dáno úrovní vzdělání respondentů, kdy mají všichni zúčastnění vzdělání s maturitou a někteří z nich už obdrželi i vysokoškolský titul. Dalším důležitým faktem je obor studentů - bohemistika, který znamená častou práci s českým jazykem; jeho lexikologií, stylistikou, syntaxí atd., přičemž se studenti zabývají i vlivem jiných jazyků na češtinu, včetně slovenštiny. Pokud by průzkum probíhal například u studentů spíše technického zaměření, byly by výsledky zřejmě odlišné. Také jistě hraje roli již zmíněná demografická příslušnost studentů UP, kdy většina studentů (80,33 %) pochází z Moravy a ze Slezska, což zvyšuje možnost kontaktu se slovenštinou a Slovenskem obecně. Studenti bohemistiky také často přijdou do kontaktu se slovenským jazykem díky svým slovenským přátelům. Alespoň jednoho přítele pocházejícího ze Slovenska má 44,26 % z nich. Univerzita Palackého je mezi slovenskými studenty velmi oblíbená. Informace zaznamenané v průvodním dotazníku ukázaly, že alespoň jednoho příbuzného, pocházejícího ze Slovenska, má 27,87 % studentů. Dále také to, že alespoň jednou navštívilo Slovensko 88,52 % studentů. Co se týče způsobu, jak studenti navazují kontakt se slovenštinou, je nejčastějším způsobem poslech slovenské hudby (65,58 %), následuje sledování slovenských televizních stanic (45,9 %) a slovenských filmů (29,51 %). Více než čtvrtina dotazovaných studentů (26,23 %) jezdí na Slovensko za přírodou a sportovním vyžitím. Všechny tyto aspekty dokazují stále velmi blízký a kladný vztah ke Slovensku u mladší generace i po dvaceti letech od rozdělení ČSFR.

Překvapivá byla nepříliš dobrá znalost některých velmi frekventovaných výrazů – např. *vidiek* (32,79 %), *triezvy* (45,90 %), *medové týždne* (52,46 %), *vrátane* (47,54 %), *bane* (19,67 %), *murár* (50,82 %). Výsledky také prokázaly, že pokud si studenti nejsou jisti správnou odpovědí, přihlédnou ke grafické podobě možností - např. ve větě „*Poslali ich do uranových baní*“ se studenti v 80,33 % přiklonili k nesprávné možnosti *dolov*, namísto *baní*.

Domnívám se, že i po dvaceti letech od rozdělení ČSFR na dva samostatné státy, se vztahy mezi Českem a Slovenskem příliš nenarušily. To platí i o vztahu češtiny a slovenštiny. Stále se objevují výrazy, které pronikají z jednoho jazyka do druhého a naopak, a dle mého názoru, tomu tak bude i do budoucna. Nelze nevidět nepřeborné

množství podobností v jazyce, kultuře, povaze apod. Čechů a Slováků. Samozřejmě, nejsou to národy totožné. Čas ovšem ukáže, jestli i následující generace budou bez problémů rozumět druhému jazyku a přispívat ke vzájemné komunikaci mezi oběma zeměmi. Domnívám se, že by bylo nesmyslné ztratit 5 miliónů lidí, kteří rozumějí našemu rodnému jazyku a my dokážeme porozumět tomu jejich.

ANOTACE

Autor práce: Michal Čermák

Název katedry a fakulty: Katedra bohemistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název práce: Pasivní znalost slovenštiny u studentů bohemistiky na UP

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Bláha, Ph.D.

Počet znaků: 72 827

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 27

Klíčová slova: Slovenština, čeština, bilingvismus, pasivní bilingvismus, bohemistika, česko-slovenské jazykové vztahy, studenti, Československo, dotazník, sonda, jazykové kontakty

Cílem této bakalářské práce je zjistit, jakou pasivní znalostí slovenštiny disponují studenti bohemistiky na Filozofické fakultě Univerzity Palackého. První část práce nastiňuje česko-slovenské vztahy, zejména jazykové, těsně před vznikem ČSR a poté v době společného státu a také po rozdělení ČSFR na dva jednotlivé státy. Dále jsou v první části vysvětleny pojmy, jako diglosie, bilingvismus, pasivní bilingvismus. Druhou část práce tvoří dotazníkový průzkum obsahující slovenská slova bez kontextu i stojící v kontextu věty. Jsou vyhodnoceny výsledky dotazníkového šetření u 61 respondentů, které měly naznačit stav pasivní znalosti slovenštiny u studentů bohemistiky na UP. V závěru jsou výsledky komplexně vyhodnoceny a jsou zde uvedeny závěry obecnějšího charakteru.

Key words: Slovak language, Czech language, bilingualism, passive bilingualism, Czech studies, Czech-Slovak linguistic relations, students, Czechoslovakia, questionnaire, research, language contacts

The aim of this bachelor thesis is to investigate what passive knowledge of Slovak language have students of Czech studies at Philosophical faculty of UP. The first part of the work describes Czech-Slovak relations, especially linguistic, just before the foundation of RSC and at the time of common state and after division of Czechoslovakia. Furthermore, in the first part explains terms such as diglossia, bilingualism, passive bilingualism. The second part of the work consists of questionnaire research including Slovak words in or out

of a sentence context of the sentence. The acquired results of the questionnaire research are analysed by 61 respondents, which should indicate state of passive knowledge of Slovak language by students of Czech studies at UP. In the final part of work, results are comprehensively analysed and conclusions of a more general nature are introduced there.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BUZÁSSYOVÁ, K.: Aspekty kontaktoch slovenčiny a češtiny. In: ONDREJOVIČ, S. – ŠIMKOVÁ, M.: *Sociolingvistické aspekty výskumu súčasnej češtiny*. Veda, Bratislava 1995, s. 163-182
- ČAPKA, F.: *Nástin vztahů Čechů a Slováků*. CERM, Brno 2000. ISBN 80-7204-150-9
- ČERNÝ, J.: *Dějiny lingvistiky*. Votobia, Olomouc 1996. ISBN 80-85885-96-4
- FERGUSON, Ch.: Diglosia. *World*, 15, 1959, s. 325-340.
- FISHMAN, J.: Bilingualism with and without diglossia: diglossia with and without bilingualism. *Journal of Social Issues*, 23, 1967, s. 29-38.
- GAŠPARÍKOVÁ, Ž. – KAMIŠ, A.: *Slovensko-český slovník*. SPN, Praha 1986.
- HORECKÝ, J.: Slovensko-česká diglosná komunikácia, In: : ONDREJOVIČ, S. – ŠIMKOVÁ, M.: *Sociolingvistické aspekty výskumu súčasnej češtiny*. Veda, Bratislava 1995, s. 183-187
- JEDLIČKA, A.: *Spisovný jazyk v současné komunikaci*. Univerzita Karlova, Praha 1974.
- JELÍNEK, M.: O některých puristických tendencích v kultuře spisovné slovenštiny. In: POSPÍŠIL, I. ed. *Brněnská slovakistika a česko-slovenské vztahy*. Masarykova univerzita, Brno 1998, s. 29–40.
- KÁČALA, J. a kol.: *Krátký slovník slovenského jazyka*. Veda, Bratislava 2003. ISBN 80-224-0750-X
- KLIMEŠ, L.: *Slovník cizích slov*. 6. vyd. SPN, Praha 1998. ISBN 80-7235-023-4
- LINHARTOVÁ, V.: Na okraj kulturního vztahu česko-slovenského. In: POSPÍŠIL, I. ed.: *Brněnská slovakistika a česko-slovenské vztahy*. Masarykova univerzita, Brno 1998.
- MUSILOVÁ, K. – DOBROTOVÁ, I.: *Z dějin kontaktů dvou blízkých slovanských jazyků, češtiny a slovenštiny*, In: „Bohemistyka” 2012, nr 1, ISSN 1642–9893
- MUSILOVÁ, K. – SOKOLOVÁ, M.: Funkčnost česko-slovenských kontaktních jevů v současnosti. In: FIALA, J.: *Studia Moravica 1*. Univerzita Palackého, Olomouc 2004, s. 133-146

- MUSILOVÁ, K.: Rozvíjení percepční kompetence žáků ve vztahu k blízkému slovanskému jazyku – ke slovenštině. In: *Jazykovědné aktuality*, 1999. roč. XXXVI, zvláštní číslo, ISSN 121-2-5326
- MUSILOVÁ, K.: Vývojové tendence v komunikaci Čechů a Slováků po rozdělení ČSFR. In: FIALA, J.: *České, polské a slovenské jazykové a literární souvislosti*. Univerzita Palackého, Olomouc 2003, s. 223-229
- NÁBĚLKOVÁ, M.: *Slovenčina a čeština v kontakte. Pokračovanie príbehu*. Veda, Bratislava - Praha 2008. ISBN 978-80-224-1060-1
- NEČAS, J. – KOPECKÝ, M.: *Slovensko-český a česko-slovenský slovník rozdílných výrazů*. SPN, Praha 1963. ISBN 80-04-22417-2
- NEKVAPIL, J.: bilingvismus. In: KARLÍK, P. a kol.: *Encyklopedický slovník češtiny*. Nakladatelství LN, Praha 2002. ISBN 80-7106-484-X
- ONDREJOVIČ, S.: Niekoľko glos k majoritným a minoritným spoločnostiam. In: *Euroletteraria & Eurolingua 2005*, Technická univerzita, Liberec 2005, ISBN 80-7372-040-X, 243-249.
- RYCHLÍK, J.: *Češi a Slováci ve 20. století, Spolupráce a konflikty 1914-1992*. Vyšehrad, Praha 2012, ISBN 978-80-7429-133-3.
- SLOBODA, M.: Slovensko-česká (semi)komunikace a vzájemná (ne)rozumitelnost. *Čeština doma a ve světě*, XII, č. 3-4, 2004c.
- SOCHOVÁ, Z. – POŠTOLKOVÁ, B.: *Co v slovnících nenajdete: novinky v současné slovní zásobě*. Portál, Praha 1994.
- SOKOLOVÁ, M.: České kontaktní javy ve slovečine. In: Ondrejovič, S. - ŠIMKOVÁ, S.: *Sociolingvistické aspekty výskumu súčasnej slovenčiny*. Veda, Bratislava, 1995, s. 188-206.
- SOKOLOVÁ, M.: Komunikatívna efektívnosť českých kontaktných javov v súčasnej slovečine. In: Red. ODALOŠ, P. - PATRÁŠ, V.: *Všeobecné a špecifické otázky jazykovej komunikácie*. Pedagogická fakulta, Banská Bystrica 1991, s. 232-242.
- ZEMAN, J.: K jazykovým kontaktům mezi češtinou a slovenštinou. In: *Funkční lingvistika a dialektika. Linguistika. XVII/1*. Ústav pro jazyk český, Praha 1988, s. 172-175.

DOTAZNÍK

Pasivní znalost slovenštiny u studentů bohemistiky na UP

Pohlaví:

- a.) muž
- b.) žena

Věk:

Obor:

Ročník:

Kraj:

a.) Karlovarský	d.) Liberecký	g.) Královehradecký	k.) Olomoucký
b.) Ústecký	e.) Středočeský	h.) Pardubický	l.) Jihomoravský
c.) Plzeňský	f.) Jihočeský	i.) Moravskoslezský	m.) Zlínský
		j.) Praha	n.) Vysočina

Pochází někdo z vaší rodiny ze Slovenska?

- a.) ano   Pokud odpovíte ano, můžete napsat kdo: .....
- b.) ne

Jak často navštěvujete Slovensko?

- a.) nikdy jsem Slovensko nenavštívil/a
- b.) méně než jednou ročně
- c.) jednou a více než jednou ročně

Je někdo z vašich přátel Slovák/Slovenka?

- a.) ano
- b.) ne

Jaký máte vztah ke Slovensku, příp. slovenštině?

- a.) poslouchám slovenskou hudbu (rádio)
- b.) sleduji slovenské filmy
- c.) sleduji slovenské televizní stanice
- d.) čtu slovenské knihy (noviny)
- e.) zajímám se o slovenskou divadelní scénu
- f.) zajímám se o slovenskou historii
- g.) zajímám se o slovenskou přírodu
- h.) jezdím na Slovensko za sportovními aktivitami
- i.) jezdím na Slovensko za kulturou (výstavy, festivaly, koncerty, ...)

j.) jiné -

.....
.....
.....
.....

U následujících výrazů zakroužkujte tu odpověď, která je správná. **Vždy je správná pouze jedna možnost.**

1.) Co znamená spojení *rezancová polievka*?

- a.) nudlová polévka
- b.) kuřecí polévka
- c.) druh polevy
- d.) hovězí polévka

2.) Co znamená *odkiaľ* ?

- a.) odkdy
- b.) odkudsi
- c.) odkud
- d.) odkudkoliv

3.) Kdo nebo co je to *stĺpček*?

- a.) stojan
- b.) malý chlapec
- c.) novinový „sloupek“
- d.) malý schod

4.) Kdo nebo co je to *veriaci*?

- a.) věnečky
- b.) snoubenec
- c.) vřelý (horký)
- d.) věřící

5.) Co znamená spojení *išla dnu*?

- a.) osoba žen. pohlaví vyšla ven (z domu)
- b.) osoba žen. pohlaví vešla dovnitř (do domu)
- c.) osoba žen. pohlaví sešla dolů (do sklepa)
- d.) osoba žen. pohlaví upadla

6.) Co znamená sloveso *požičat* ?

- a.) rozžvýkat
- b.) prohlédnout
- c.) půjčit
- d.) pozívat (k někomu)

9.) Co znamená sloveso *čudovať sa*?

- a.) hemžit se
- b.) divit se
- c.) čichnout si
- d.) krčít se

10.) Co znamená *onakvý*?

- a.) jiný
- b.) lepší
- c.) její
- d.) označený

11.) Kdo nebo co je to *búranisko*?

- a.) velká bouře
- b.) buran (neslušný člověk)
- c.) zboženiště
- d.) bouřlivý člověk

12.) Co jsou to *vrecúška*?

- a.) ouška
- b.) kapesníky
- c.) sáčky
- d.) druh sladkého pečiva

13.) Co znamená sloveso *zarábat* ?

- a.) bořit (se)
- b.) bavit (se)
- c.) zaobírat (se)
- d.) vydělávat

14.) Co znamená sloveso *zožat* ?

- a.) pokosit
- b.) sezvat
- c.) zůstat (na místě)
- d.) utřít

7.) Co znamená zosobášit' (sa)?

- a.) oddat se (ve smyslu svatby)
- b.) zesměšnit se
- c.) zařadit se
- d.) zásobovat se

8.) Co je to platňa?

- a.) pokladna
- b.) deska (gramofonová)
- c.) platící (žen. pohlaví)
- d.) pláň

17.) Co jsou to cestoviny?

- a.) několik druhů těsta
- b.) cestopisy
- c.) těstoviny
- d.) noviny na cestu

18.) Co jsou to preteky?

- a.) průtahy
- b.) protlaky
- c.) přetisky
- d.) závody

19.) Co znamená sloveso vyžmýkat' ?

- a.) vysmýknout (se)
- b.) vyždímat se (vyčerpat se)
- c.) vyzářovat
- d.) vzpřímit (se)

20.) Co znamená sloveso odobřit' ?

- a.) odebrat
- b.) udobřit (se)
- c.) odepřít (si)
- d.) schválit

21.) Kdo nebo co je vidiek?

- a.) svědek
- b.) člověk, který byl spatřen (viděn)
- c.) venkov
- d.) vidle

15.) Co znamená sloveso zošaliet' ?

- a.) zešedivět
- b.) zešítet
- c.) zohyzdit
- d.) srazit (se)

16.) Kdo nebo co je tlač' (Nsg)?

- a.) tkadlec
- b.) šrot
- c.) tlak
- d.) tisk

24.) Co je to hojdačka?

- a.) houpačka
- b.) klouzačka
- c.) hody (posvícení)
- d.) naběračka

25.) Kdo je to rovesník?

- a.) rovný člověk (jednající na rovinu)
- b.) protivník
- c.) vrstevník
- d.) dělník

26.) Co znamená slovo chor'avý?

- a.) churavý (často nemocný)
- b.) horlivý
- c.) chraptivý (hlas)
- d.) hloupý

27.) Co jsou to nožnice?

- a.) ložnice
- b.) nůžky
- c.) dlouhé nohy
- d.) kalhoty

28.) Co znamená sloveso rátat' ?

- a.) pomáhat
- b.) počítat
- c.) smát se (řehtat se)
- d.) razítkovat

22.) Co znamená slovo *pery* (Npl)?

- a.) rty
- b.) peří
- c.) pera (psací)
- d.) párky

29.) Co znamená slovo *úžera*?

- a.) lichva
- b.) úžeh
- c.) žebrota
- d.) ústava

23.) Co znamená sloveso *zlyhat'* ?

- a.) selhat
- b.) slíznout
- c.) slévat
- d.) slézt (dolů)

30.) Co znamená slovo *triezvy*?

- a.) odezvy
- b.) třený
- c.) špatný
- d.) střízlivý

V následující části doplňte do věty chybějící výraz, který se do ní nejlépe hodí. **Správná je vždy pouze jedna možnost.**

1.) Problémom je, že ..... nik tieto galaxie nevidel.

- a.) dopiaľ
- b.) dosiaľ
- c.) dokiaľ
- d.) doviaľ

2.) Výpovedná pracovná ..... je 5 mesiacov.

- a.) pôžička
- b.) levota
- c.) lehota
- d.) lahôda

3.) Novomanželia strávili ..... v Grécku.

- a.) medové týždne
- b.) bozky
- c.) sužobu
- d.) svätice

4.) Lekári ..... o nemocnicu v Košiciach.

- a.) sa priahajú
- b.) sa vedia
- c.) sa boria
- d.) sa sporia

5.) Hasiči a vojaci majú nárok na výsluhový .....

- a.) dôhod
- b.) východok
- c.) dôchodok
- d.) schodok

6.) Americký herec hrával ..... drsných gangstrov.

- a.) najmä
- b.) zajmä
- c.) vyjmä
- d.) kradma

7.) Bývalú premiérku chce vláda ..... za predsedníčku Úradu pre verejné obstarávanie.

- a.) vymerať
- b.) vymenovať
- c.) vyvrieť
- d.) pomíňať

8.) ..... služieb samotnej cestovky zisťovali, či zákazníkov v katalógoch láka na pravdivé informácie a obrázky.

- a.) skôr
- b.) okrem
- c.) napokon
- d.) zatiaľ

9.) Páchatel'a identifikovali na základe fotografií a ..... prstov.

- a.) odtlačkov
- b.) odtienov
- c.) otlakou
- d.) otrasou

10.) Do mesta sa ide ..... veľký most.

- a.) pres
- b.) cez
- c.) pre
- d.) napriek

11.) Pocestujeme do San Diega a potom už príde na ..... olympiáda.

- a.) riad
- b.) radu
- c.) rad
- d.) riadu

12.) I ďalšie postavy ..... starého muža či policajného kapitána menia nálady, názory i charaktery.

- a.) vrátane
- b.) vrátenie
- c.) vovedne
- d.) večne

13.) Malých primátov najviac ohrožuje ..... pralesov.

- a.) vyklčovanie
- b.) vyhlasovanie
- c.) vychýrovanie
- d.) vynáranie

14.) Poslali ich do uranových .....

- a.) dolkov
- b.) dolov
- c.) baní
- d.) šachov

15.) Túto stranu volila ..... väčšina republikánskych voličov.

- a.) drsivá
- b.) drvivá
- c.) drvitá
- d.) drevivá

V nasledujúcej časti zakroužkujte ten preklad výrazu, ktorý je správny. **Vždy je správna pouze jedna odpoveď.**

1.) Všetci sme mali veľkú smäd.

- a.) Všichni jsme měli velký hlad.
- b.) Všichni jsme měli velkou svačinu.
- c.) Všichni jsme měli velkou žízeň.
- d.) Každý z nás hodně smrděl.

2.) V mojom prípade bude veľa záležať na dobrom žrebe.

- a.) V mém případě bude hodně záležet na dobrém větru.
- b.) V mém případě bude hodně záviset na stavu mého žebra.
- c.) V mém případě bude velmi záležet na dobrém odrazu.
- d.) V mém případě bude hodně záležet na dobrém losu.

3.) Napriek tomu vyšetrujú, či k nešťastiu neprispel aj ľudský faktor.

- a.) Kvůli tomu vyšetřují, zda k neštěstí nepřispěl i lidský faktor.
- b.) Díky tomu vyšetřují, zda k neštěstí nepřispěl i lidský faktor.
- c.) Navzdory tomu vyšetřují, zda k neštěstí nepřispěl i lidský faktor.
- d.) V podstatě vyšetřují, zda k neštěstí nepřispěl i lidský faktor.

4.) Išli sme s ujom k mäsiarovi.

- a.) Šli jsme se strýcem k řezníkovi.
- b.) Šli jsme s kamarádem k masérovi.
- c.) Šli jsme s pejskem k veterináři.
- d.) Šli jsme se strýcem k masérovi.

5.) Zvyšné médiá prežívajú vďaka dotáciám cirkvi.

- a.) Vyššie zmienená médiá prežívajú díky dotacím cirkve.
- b.) Méně známá médiá prežívají díky dotacím cirkve.
- c.) Všechny médiá prežívají díky dotacím cirkve.
- d.) Ostatní (zbývající) médiá prežívají díky dotacím cirkve.

6.) Robotníci mají naponáhlo.

- a.) Roboti mají velmi napilno.
- b.) Dělníci mají téměř hotovo.
- c.) Dělníci mají napilno.
- d.) Tvůrci robotů už jsou na dobré cestě.

7.) Slovenská vláda žiada väčšie zábezpeky.

- a.) Slovenská vláda požaduje vyšší daně.
- b.) Slovenská vláda požaduje větší záruky.
- c.) Slovenská vláda chce větší bezpečnost.
- d.) Slovenská vláda žádá o větší trpělivost.

8.) Všetky lístky na jesenný festival Pohoda sa rozchytali.

- a.) Všechny vstupenky na jarní festival Pohoda se prodaly.
- b.) Všechny vstupenky na podzimní festival Pohoda se rozebraly.
- c.) Všechny vstupenky se na prosluněný festival Pohoda ještě neprodaly.
- d.) Všechny lístky na podzimní festival Pohoda se rozdávaly zdarma.

9.) Keby ho zbadala, bolo by to prekvapivé.

- a.) Kdyby ho už nepoznala, bylo by to překvapivé.
- b.) Kdyby ho poslechla, bylo by to překvapivé.
- c.) Kdyby na něj zapomněla, bylo by to překvapivé.
- d.) Kdyby ho spatřila, byla by to překvapivé.

10.) Počas tohto obdobia zdolal pätnásť pästiarov.

- a.) Doted' zdolal patnáct vrcholů.
- b.) V tomto období zdolal patnáct vrcholů.
- c.) V tomto období zdolal patnáct boxerů.
- d.) V tomto období zdolal patnáct nástrah.

11.) V detstve bol veľmi cintľavý.

- a.) V dětství byl velmi slabý.
- b.) V dětství byl velmi stydlivý.
- c.) V dětství hodně šišlal.
- d.) V dětství měl velmi špatný zrak.

12.) Pri páde si poranil sánku.

- a.) Při pádu si poranil ledvinu.
- b.) Při pádu si poranil čelist.
- c.) Při pádu si poranil míchu.
- d.) Při pádu si poranil páteř.

13.) Najradšej mám tieto cukríky.

- a.) Nejraději mám tyto zákusky.
- b.) Nejraději mám tyto bonbóny.
- c.) Nejraději mám tyto koláčky.
- d.) Nejraději mám tyto sladké rohlíčky.

14.) Na cintoríne sa po večeroch konajú večierky.

- a.) Na náměstí se po večerech konají večírky.
- b.) Na náměstí se po večerech pořádají večere.
- c.) V parku se po večerech pořádají večírky.
- d.) Na hřbitově se po večerech konají večírky.

15.) Chcel by som byť murárom.

- a.) Chtěl bych být malířem.
- b.) Chtěl bych být farářem.
- c.) Chtěl bych být zedníkem.
- d.) Chtěl bych být mlynářem.

Autor: Michal Čermák, ČESFED

DOTAZNÍK

Pasivní znalost slovenštiny u studentů bohemistiky na UP

Pohlaví:

a.) muž

b.) žena

Věk:22

Obor: česká filologie, ruská filologie

Ročník:3

Kraj:

a.) Karlovarský

d.) Liberecký

g.) Královehradecký

k.) Olomoucký

b.) Ústecký

e.) Středočeský

h.) Pardubický

l.) Jihomoravský

c.) Plzeňský

f.) Jihočeský

i.) Moravskoslezský

m.) Zlínský

j.) Praha

n.) Vysočina

Pochází někdo z vaší rodiny ze Slovenska?

a.) ano   Pokud odpovíte ano, můžete napsat kdo: .....

b.) ne

Jak často navštěvujete Slovensko?

a.) nikdy jsem Slovensko nenavštívil/a

b.) méně než jednou ročně

c.) jednou a více než jednou ročně

Je někdo z vašich přátel Slovák/Slovenka?

a.) ano

b.) ne

Jaký máte vztah ke Slovensku, příp. slovenštině?

a.) poslouchám slovenskou hudbu (rádio)

b.) sleduji slovenské filmy

c.) sleduji slovenské televizní stanice

d.) čtu slovenské knihy (noviny)

e.) zajímám se o slovenskou divadelní scénu

f.) zajímám se o slovenskou historii

g.) zajímám se o slovenskou přírodu

h.) jezdím na Slovensko za sportovními aktivitami

i.) jezdím na Slovensko za kulturou (výstavy, festivaly, koncerty, ...)

j.) jiné - **lidové písně v cimbálovce**

U následujících výrazů zakroužkujte tu odpověď, která je správná. **Vždy je správná pouze jedna možnost.**

1.) Co znamená spojení *rezancová polievka*?

- a.) nudlová polévka
- b.) kuřecí polévka
- c.) druh polevy
- d.) hovězí polévka

2.) Co znamená *odkiaľ* ?

- a.) odkdy
- b.) odkudsi
- c.) **odkud**
- d.) odkudkoliv

3.) Kdo nebo co je to *stĺpček*?

- a.) stojan
- b.) malý chlapec
- c.) **novinový „sloupek“**
- d.) malý schod

4.) Kdo nebo co je to *veriaci*?

- a.) věnečky
- b.) snoubenec
- c.) vřelý (horký)
- d.) **věřící**

5.) Co znamená spojení *išla dnu*?

- a.) osoba žen. pohlaví vyšla ven (z domu)
- b.) **osoba žen. pohlaví vešla dovnitř (do domu)**
- c.) osoba žen. pohlaví sešla dolů (do sklepa)
- d.) osoba žen. pohlaví upadla

6.) Co znamená sloveso *požičat* ?

- a.) rozžvýkat
- b.) prohlédnout
- c.) **půjčit**
- d.) pozívat (k někomu)

7.) Co znamená *zosobášit' (sa)*?

- a.) **oddat se (ve smyslu svatby)**
- b.) zesměšnit se
- c.) zařadit se
- d.) zásobovat se

9.) Co znamená sloveso *čudovať sa*?

- a.) hemžit se
- b.) **divit se**
- c.) čichnout si
- d.) krčít se

10.) Co znamená *onakvý*?

- a.) **jiný**
- b.) lepší
- c.) její
- d.) označený

11.) Kdo nebo co je to *búranisko*?

- a.) velká bouře
- b.) buran (neslušný člověk)
- c.) **zbořeniště**
- d.) bouřlivý člověk

12.) Co jsou to *vrecúška*?

- a.) ouška
- b.) kapesníky
- c.) **sáčky**
- d.) druh sladkého pečiva

13.) Co znamená sloveso *zarábát'* ?

- a.) bořit (se)
- b.) bavit (se)
- c.) zaobírat (se)
- d.) **vydělávat**

14.) Co znamená sloveso *zožat'* ?

- a.) **pokosit**
- b.) sezvat
- c.) zůstat (na místě)
- d.) utřít

15.) Co znamená sloveso *zošaliet'* ?

- a.) zešedivět
- b.) **zešílet**
- c.) zohyzdit
- d.) srazit (se)

8.) Co je to *platňa*?

- a.) pokladna
- b.) deska (gramofonová)
- c.) platící (žen. pohlaví)
- d.) pláň

17.) Co jsou to *cestoviny*?

- a.) několik druhů těsta
- b.) cestopisy
- c.) těstoviny
- d.) noviny na cestu

18.) Co jsou to *preteky*?

- a.) průtahy
- b.) protlaky
- c.) přetisky
- d.) závody

19.) Co znamená sloveso *vyžmýkat* ?

- a.) vysmýknout (se)
- b.) vyždímat se (vyčerpat se)
- c.) vyzářovat
- d.) vzpřímit (se)

20.) Co znamená sloveso *odobřit* ?

- a.) odebrat
- b.) udobřit (se)
- c.) odepřít (si)
- d.) schválit

21.) Kdo nebo co je *vidiek*?

- a.) svědek
- b.) člověk, který byl spatřen (viděn)
- c.) venkov
- d.) vidle

22.) Co znamená slovo *pery* (Npl)?

- a.) rty
- b.) peří
- c.) pera (psací)
- d.) párky

16.) Kdo nebo co je *tlač* (Nsg)?

- a.) tkadlec
- b.) šrot
- c.) tlak
- d.) tisk

24.) Co je to *hojdačka*?

- a.) houpačka
- b.) klouzačka
- c.) hody (posvícení)
- d.) naběračka

25.) Kdo je to *rovesník*?

- a.) rovný člověk (jednající na rovinu)
- b.) protivník
- c.) vrstevník
- d.) dělník

26.) Co znamená slovo *chorlavý*?

- a.) churavý (často nemocný)
- b.) horlivý
- c.) chraptivý (hlas)
- d.) hloupý

27.) Co jsou to *nožnice*?

- a.) ložnice
- b.) nůžky
- c.) dlouhé nohy
- d.) kalhoty

28.) Co znamená sloveso *rátat* ?

- a.) pomáhat
- b.) počítat
- c.) smát se (řehtat se)
- d.) razítkovat

29.) Co znamená slovo *úžera*?

- a.) lichva
- b.) úžeh
- c.) žebrota
- d.) ústava

23.) Co znamená sloveso *zlyhat'* ?

- a.) selhat
- b.) slíznout
- c.) slévat
- d.) slézt (dolů)

30.) Co znamená slovo *triezvy*?

- a.) odezvy
- b.) třený
- c.) špatný
- d.) střízlivý

V následující části doplňte do věty chybějící výraz, který se do ní nejlépe hodí. **Správná je vždy pouze jedna možnost.**

1.) Problémom je, že ..... nik tieto galaxie nevidel.

- a.) dopial'
- b.) dosial'
- c.) dokial'
- d.) doviaľ'

2.) Výpovedná pracovná ..... je 5 mesiacov.

- a.) pôžička
- b.) levota
- c.) lehota
- d.) lahôda

3.) Novomanželia strávili ..... v Grécku.

- a.) medové týždne
- b.) bozky
- c.) sužobu
- d.) svätice

4.) Lekári ..... o nemocnicu v Košiciach.

- a.) sa priahajú
- b.) sa vedia
- c.) sa boria
- d.) sa sporia

5.) Hasiči a vojaci majú nárok na výsluhový .....

- a.) dôhod
- b.) východok
- c.) dôchodok
- d.) schodok

6.) Americký herec hrával ..... drsných gangstrov.

- a.) najmä
- b.) zajmä
- c.) vyjmä
- d.) kradma

7.) Bývalú premiérku chce vláda ..... za predsedníčku Úradu pre verejné obstarávanie.

- a.) vymerať
- b.) vymenovať
- c.) vyvrieť
- d.) pomíňať**

8.) ..... služieb samotnej cestovky zisťovali, či zákazníkov v katalógoch láka na pravdivé informácie a obrázky.

- a.) skôr
- b.) okrem
- c.) napokon**
- d.) zatiaľ

9.) Páchateľa identifikovali na základe fotografií a ..... prstov.

- a.) odtlačkov
- b.) odtienov**
- c.) otlakou
- d.) otrasou

10.) Do mesta sa ide ..... veľký most.

- a.) pres
- b.) cez**
- c.) pre
- d.) napriek

11.) Pocestujeme do San Diega a potom už príde na ..... olympiáda.

- a.) riad**
- b.) radu
- c.) rad
- d.) riadu

12.) I ďalšie postavy ..... starého muža či policajného kapitána menia nálady, názory i charaktery.

- a.) vrátane
- b.) vrátenie
- c.) vovedne
- d.) večne**

13.) Malých primátov najviac ohrožuje ..... pralesov.

- a.) vyklčovanie**
- b.) vyhlasovanie
- c.) vychýrovanie
- d.) vynáranie

14.) Poslali ich do uranových .....

- a.) dolkov
- b.) dolov**
- c.) baní
- d.) šachov

15.) Túto stranu volila ..... väčšina republikánskych voličov.

- a.) drsivá
- b.) drvivá**
- c.) drvitá
- d.) drevivá

V následující části zakroužkujte ten překlad výrazu, který je správný. **Vždy je správná pouze jedna odpověď.**

1.) Všetci sme mali veľkú smäd.

- a.) Všichni jsme měli velký hlad.
- b.) Všichni jsme měli velkou svačinu.
- c.) Všichni jsme měli velkou žízeň.**
- d.) Každý z nás hodně smrděl.

2.) V mojom prípade bude veľa záležať na dobrom žrebe.

- a.) V mém případě bude hodně záležet na dobrém větru.
- b.) V mém případě to bude hodně záviset na stavu mého žebra.
- c.) V mém případě bude velmi záležet na dobrém odrazu.
- d.) V mém případě bude hodně záležet na dobrém losu.**

3.) Napriek tomu vyšetrujú, či k nešťastiu neprispel aj ľudský faktor.

- a.) Kvůli tomu vyšetřují, zda k neštěstí nepřispěl i lidský faktor.
- b.) Díky tomu vyšetřují, zda k neštěstí nepřispěl i lidský faktor.
- c.) Navzdory tomu vyšetřují, zda k neštěstí nepřispěl i lidský faktor.**
- d.) V podstatě vyšetřují, zda k neštěstí nepřispěl i lidský faktor.

4.) Išli sme s ujom k mäsiarovi.

- a.) Šli jsme se strýcem k řezníkovi.**
- b.) Šli jsme s kamarádem k masérovi.
- c.) Šli jsme s pejskem k veterináři.
- d.) Šli jsme se strýcem k masérovi.

5.) Zvyšné médiá prežívajú vd'aka dotáciam cirkvi.

- a.) Výše zmíněná média přežívají díky dotacím církve.
- b.) Méně známá média přežívají díky dotacím církve.
- c.) Všechny média přežívají díky dotacím církve.
- d.) Ostatní (zbývající) média přežívají díky dotacím církve.**

6.) Robotníci mají naponáhlo.

- a.) Roboti mají velmi napilno.
- b.) Dělníci mají téměř hotovo.
- c.) Dělníci mají napilno.**
- d.) Tvůrci robotů už jsou na dobré cestě.

7.) Slovenská vláda žiada väčšie zábezpeky.

- a.) Slovenská vláda požaduje vyšší daně.
- b.) Slovenská vláda požaduje větší záruky.**
- c.) Slovenská vláda chce větší bezpečnost.
- d.) Slovenská vláda žádá o větší trpělivost.

8.) Všetky lístky na jesenný festival Pohoda sa rozchytali.

- a.) Všechny vstupenky na jarní festival Pohoda se prodaly.
- b.) Všechny vstupenky na podzimní festival Pohoda se rozebraly.**
- c.) Všechny vstupenky se na prosluněný festival Pohoda ještě neprodaly.
- d.) Všechny lístky na podzimní festival Pohoda se rozdávaly zdarma.

9.) Keby ho zbadala, bolo by to prekvapivé.

- a.) Kdyby ho už nepoznala, bylo by to překvapivé.
- b.) Kdyby ho poslechla, bylo by to překvapivé.
- c.) Kdyby na něj zapomněla, bylo by to překvapivé.**
- d.) Kdyby ho spatřila, byla by to překvapivé.

10.) Počas tohto obdobia zdolal pätnásť pästiarov.

- a.) Doteď zdolal patnáct vrcholů.
- b.) V tomto období zdolal patnáct vrcholů.
- c.) V tomto období zdolal patnáct boxerů.
- d.) V tomto období zdolal patnáct nástrah.**

11.) V detstve bol veľmi cintľavý.

- a.) V dětství byl velmi slabý.
- b.) V dětství byl velmi stydlivý.**
- c.) V dětství hodně šišlal.
- d.) V dětství měl velmi špatný zrak.

12.) Pri páde si poranil sánku.

- a.) Při pádu si poranil ledvinu.
- b.) Při pádu si poranil čelist.**
- c.) Při pádu si poranil míchu.
- d.) Při pádu si poranil páteř.

13.) Najradšej mám tieto cukríky.

- a.) Nejradyji mám tyto zákusky.
- b.) Nejradyji mám tyto bonbóny.**
- c.) Nejradyji mám tyto koláčky.
- d.) Nejradyji mám tyto sladké rohlíčky.

14.) Na cintoríne sa po večeroch konajú večierky.

- a.) Na náměstí se po večerech konají večírky.**
- b.) Na náměstí se po večerech pořádají večere.
- c.) V parku se po večerech pořádají večírky.
- d.) Na hřbitově se po večerech konají večírky.

15.) Chcel by som byť murárom.

- a.) Chtěl bych být malířem.
- b.) Chtěl bych být farářem.**
- c.) Chtěl bych být zedníkem.
- d.) Chtěl bych být mlynářem.

Autor: Michal Čermák, ČESFED

prosím, bylo by možné zaslat správné odpovědi? jen tak pro zajímavost...díky!